Kolmapäev, 18. jaanuar 2023

P9_TA(2023)0011

Inimõigusi ja demokraatiat maailmas ning Euroopa Liidu poliitikat selles valdkonnas käsitlev 2022. aasta aruanne

Euroopa Parlamendi 18. jaanuari 2023. aasta resolutsioon inimõigusi ja demokraatiat maailmas ning Euroopa Liidu poliitikat selles valdkonnas käsitleva 2022. aasta aruande kohta (2022/2049(INI))

(2023/C 214/06)

Euroopa Parlament,

— võttes arvesse Euroopa Liidu põhiõiguste hartat (edaspidi „põhiõiguste harta“),

— võttes arvesse Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni,

— võttes arvesse Euroopa Liidu lepingu (ELi leping) artikleid 2, 3, 8, 21 ja 23,

— võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) artikleid 17 ja 207,

— võttes arvesse Euroopa sotsiaalõiguste sammast, eelkõige selle 2., 3., 11. ja 17. põhimõtet,

— võttes arvesse inimõiguste ülddeklaratsiooni ja ÜRO muid inimõigustealaseid lepinguid ja dokumente,

— võttes arvesse kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelist pakti ning majanduslike, sotsiaalsete ja kultuuriliste õiguste rahvusvahelist pakti,

— võttes arvesse ÜRO 1948. aasta genotsiidi vältimise ja selle eest karistamise konventsiooni ning ÜRO Inimõiguste Nõukogu 22. juuni 2020. aasta resolutsiooni 43/29 genotsiidi vältimise kohta,

— võttes arvesse ÜRO 17. detsembri 1979. aasta pantvangivõtmise vastast rahvusvahelist konventsiooni,

— võttes arvesse ÜRO 18. detsembri 1979. aasta konventsiooni naiste diskrimineerimise kõigi vormide likvideerimise kohta,

— võttes arvesse ÜRO Peaassamblee 25. novembri 1981. aasta resolutsiooniga 36/55 välja kuulutatud deklaratsiooni igasuguse usul ja veendumustel põhineva sallimatuse ja diskrimineerimise kaotamise kohta,

— võttes arvesse ÜRO 10. detsembri 1984. aasta piinamise ning muu julma, ebainimliku või inimväärikust alandava kohtlemise ja karistamise vastast konventsiooni,

— võttes arvesse ÜRO 18. detsembri 1992. aasta deklaratsiooni rahvus- või etnilistesse, usu- ja keelevähemustesse kuuluvate isikute õiguste kohta,

— võttes arvesse 9. detsembril 1998. aastal konsensuse alusel vastu võetud ÜRO deklaratsiooni inimõiguste kaitsjate kohta,

— võttes arvesse ÜRO 20. novembri 1989. aasta lapse õiguste konventsiooni ja selle kahte 25. mail 2000. aastal vastu võetud fakultatiivprotokolli,

— võttes arvesse ÜRO 13. detsembri 2006. aasta puuetega inimeste õiguste konventsiooni ja selle jõustumist ELis 21. jaanuaril 2011 vastavalt nõukogu 26. novembri 2009. aasta otsusele 2010/48/EÜ Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni puuetega inimeste õiguste konventsiooni sõlmimise kohta Euroopa Ühenduse nimel [1],

— võttes arvesse kõigi isikute kaitsmist kadunuks jääma sundimise eest käsitlevat rahvusvahelist konventsiooni, mis võeti vastu ÜRO Peaassambleel 20. detsembril 2006,

[1] ELT L 23, 27.1.2010, lk 35.

Kolmapäev, 18. jaanuar 2023

— võttes arvesse 13. septembril 2007 vastu võetud põlisrahvaste õiguste ÜRO deklaratsiooni ja Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni (ILO) 1989. aasta konventsiooni nr 169 põlis- ja hõimurahvaste kohta,

— võttes arvesse ÜRO relvakaubanduslepingut, eriti selle artiklit 7 ekspordi ja ekspordi hindamise kohta, ning Euroopa Liidu relvaekspordi toimimisjuhendit,

— võttes arvesse 15. septembri 1995. aasta Pekingi deklaratsiooni,

— võttes arvesse 25. septembril 2015. aastal vastu võetud kestliku arengu tegevuskava aastani 2030 ning eelkõige selle eesmärke nr 1, 4, 5, 8, 10 ja 16,

— võttes arvesse 19. detsembri 2018. aasta ülemaailmset turvalise, korrakohase ja seadusliku rände kokkulepet ning 2018. aasta ülemaailmset pagulasraamistikku,

— võttes arvesse ÜRO Peaassamblee 24. märtsi 2022. aasta resolutsiooni Ukraina vastu suunatud agressiooni humanitaartagajärgede kohta,

— võttes arvesse ÜRO inimõiguste ülemvoliniku büroo 31. augusti 2022. aasta hindamist inimõiguste probleemide kohta Hiina Rahvavabariigi Xinjiangi Uiguuri autonoomses piirkonnas,

— võttes arvesse Ukraina küsimustega tegeleva ÜRO sõltumatu rahvusvahelise uurimiskomisjoni esimehe 23. septembri 2022. aasta avaldust Inimõiguste Nõukogu 51. istungjärgul,

— võttes arvesse 1994. aasta rahvastiku ja arengu rahvusvahelise konverentsi tegevusprogrammi ning läbivaatamiskonverentside tulemusi,

— võttes arvesse Euroopa Nõukogu 4. aprillil 1997. aastal vastu võetud bioloogia ja arstiteaduse rakendamisel inimõiguste ja inimväärikuse kaitse konventsiooni (Euroopa Nõukogu lepingute sari nr 164) ja selle protokolle, Euroopa Nõukogu 16. mail 2005. aastal vastu võetud inimkaubanduse vastu võitlemise konventsiooni (Euroopa Nõukogu lepingute sari nr 197) ning Euroopa Nõukogu 25. oktoobril 2007. aastal vastu võetud konventsiooni laste kaitse kohta seksuaalse ärakasutamise ja kuritarvitamise eest (Euroopa Nõukogu lepingute sari nr 201),

— võttes arvesse 11. mai 2011. aasta Euroopa Nõukogu naistevastase vägivalla ja perevägivalla ennetamise ja tõkestamise konventsiooni (Istanbuli konventsioon), mida kõik liikmesriigid ei ole ratifitseerinud,

— võttes arvesse Euroopa Nõukogu inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni protokolli nr 6 surmanuhtluse kaotamise kohta,

— võttes arvesse Euroopa Nõukogu ministrite komitee 16. märtsi 2022. aasta resolutsiooni Venemaa Föderatsiooni liikmesuse lõpetamise kohta Euroopa Nõukogus,

— võttes arvesse Euroopa Ülemkogu 30. ja 31. mai 2022. aasta järeldusi Ukraina kohta,

— võttes arvesse nõukogu 7. detsembri 2020. aasta määrust (EL) 2020/1998, mis käsitleb inimõiguste raske rikkumise vastu suunatud piiravaid meetmeid ([2]),

— võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. juuni 2021. aasta määrust (EL) 2021/947, millega luuakse naabruspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrument „Globaalne Euroopa“ ([3]),

— võttes arvesse nõukogu 12. juuli 2021. aasta järeldusi ELi prioriteetide kohta ÜROs ÜRO Peaassamblee 76. istungijärgul, september 2021 – september 2022,

— võttes arvesse nõukogu 24. jaanuari 2022. aasta järeldusi ELi prioriteetide kohta ÜRO inimõigusi käsitlevatel foorumitel 2022. aastal,

([2]) ELT L 410 I, 7.12.2020, lk 1.
([3]) ELT L 209, 14.6.2021, lk 1.

— võttes arvesse nõukogu 18. juuli 2022. aasta järeldusi ELi prioriteetide kohta ÜROs ÜRO Peaassamblee 77. istungijärgul, september 2022 – september 2023,

— võttes arvesse liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja ja komisjoni 25. märtsi 2020. aasta ühisteatist „ELi inimõiguste ja demokraatia tegevuskava (2020–2024)“ (JOIN(2020)0005) ning nõukogu 18. novembri 2020. aasta järeldusi selle kohta,

— võttes arvesse liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja ning komisjoni 25. novembri 2020. aasta ühisteatist „ELi soolise võrdõiguslikkuse kolmas tegevuskava (GAP III) – ambitsioonikas tegevuskava soolise võrdõiguslikkuse ja naiste mõjuvõimu suurendamiseks ELi välistegevuses“ (JOIN(2020)0017),

— võttes arvesse komisjoni 24. märtsi 2021. aasta teatist „ELi lapse õiguste strateegia“ (COM(2021)0142),

— võttes arvesse komisjoni 3. märtsi 2021. aasta teatist „Võrdõiguslikkuse liit. Puuetega inimeste õiguste strateegia aastateks 2021–2030“ (COM(2021)0101),

— võttes arvesse nõukogu 14. juunil 2004. aastal vastu võetud inimõiguste kaitsjaid käsitlevaid ELi suuniseid,

— võttes arvesse 2009. aastal ajakohastatud ELi suuniseid rahvusvahelise humanitaarõiguse järgimise edendamiseks ([4]),

— võttes arvesse nõukogu 12. aprillil 2013. aastal ajakohastatud ELi suuniseid surmanuhtluse küsimuses,

— võttes arvesse nõukogu 24. juunil 2013. aastal vastu võetud ELi suuniseid usu- ja veendumusvabaduse edendamise ja kaitsmise kohta,

— võttes arvesse nõukogu 24. juunil 2013. aastal vastu võetud ELi suuniseid lesbide, geide, biseksuaalide, trans- ja intersooliste inimeste kõikide inimõiguste edendamiseks ja kaitsmiseks,

— võttes arvesse nõukogu 12. mail 2014. aastal vastu võetud ELi inimõigustealaseid suuniseid sõnavabaduse kohta internetis ja mujal,

— võttes arvesse nõukogu 18. märtsil 2019. aastal vastu võetud ELi inimõigustealaseid suuniseid mittediskrimineerimise kohta välistegevuses,

— võttes arvesse nõukogu 17. juunil 2019. aastal vastu võetud ELi inimõigustealaseid suuniseid puhta joogivee ja sanitaartingimuste kohta,

— võttes arvesse nõukogu 16. septembril 2019. aastal vastu võetud ajakohastatud suuniseid poliitika kohta, mida EL rakendab kolmandate riikide suhtes seoses piinamise ning muu julma, ebainimliku ja inimväärikust alandava kohtlemise või karistamisega,

— võttes arvesse nõukogu 22. veebruaril 2021. aastal heaks kiidetud muudetud ELi suuniseid partnerriikide ja kolmandate riikidega peetavate inimõigusdialoogide kohta,

— võttes arvesse Euroopa Parlamendi uuringuteenistuse 24. augusti 2022. aasta Euroopa rakendamishinnangut inimõiguste kaitsjaid käsitlevate ELi suuniste kohta,

— võttes arvesse komisjoni 12. septembri 2012. aasta teatist „Demokraatia ja säästva arengu juured: Euroopa koostöö kodanikuühiskonnaga välissuhete valdkonnas“ (COM(2012)0492),

([4]) ELT C 303, 15.12.2009, lk 12.

Kolmapäev, 18. jaanuar 2023

— võttes arvesse komisjoni ettepanekut võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, mis käsitleb äriühingute kestlikkusalast hoolsuskohustust ja millega muudetakse direktiivi (EL) 2019/1937 (COM(2022)0071),

— võttes arvesse komisjoni ettepanekut võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega keelatakse sunniviisilise töö tulemusena valminud tooted liidu turul (COM(2022)0453),

— võttes arvesse liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja 2021. aasta aruannet inimõiguste ja demokraatia kohta maailmas,

— võttes arvesse Euroopa ombudsmani 7. juuli 2021. aasta strateegilist algatust selle kohta, kuidas komisjon tagab rahvusvaheliste kaubanduslepingute kontekstis inimõiguste austamise,

— võttes arvesse Sahharovi mõttevabaduse auhinda, mis anti 2021. aastal juhtivale Venemaa poliitikule, juristile ja korruptsioonivastasele aktivistile Aleksei Navalnõile, keda on alates 2021. aasta jaanuarist Venemaal kinni peetud,

— võttes arvesse oma 3. juuli 2018. aasta resolutsiooni maailma põlisrahvaste õiguste rikkumise, sealhulgas maa hõivamise kohta ([5]),

— võttes arvesse oma 15. jaanuari 2019. aasta resolutsiooni usu- ja veendumusvabaduse edendamist kolmandates riikides käsitlevate ELi suuniste ning ELi erisaadiku asjaomaste volituste kohta ([6]),

— võttes arvesse oma 23. oktoobri 2020. aasta resolutsiooni soolise võrdõiguslikkuse kohta ELi välis- ja julgeolekupoliitikas ([7]),

— võttes arvesse oma 10. märtsi 2021. aasta resolutsiooni soovitustega komisjonile äriühingu hoolsuskohustuse ja vastutuse kohta ([8]),

— võttes arvesse oma 19. mai 2021. aasta resolutsiooni inimõiguste kaitse ja ELi rändealase välispoliitika kohta ([9]),

— võttes arvesse oma 19. mai 2021. aasta resolutsiooni kliimamuutuste mõju kohta inimõigustele ja keskkonnakaitsjate rolli kohta selles küsimuses ([10]),

— võttes arvesse oma 8. juuli 2021. aasta resolutsiooni kogu maailmas rakendatava inimõiguste rikkujate vastase ELi sanktsioonirežiimi (ELi Magnitski akt) kohta ([11]),

— võttes arvesse oma 16. septembri 2021. aasta resolutsiooni soovitustega komisjonile seoses soolise vägivalla määratlemisega ELi toimimise lepingu artikli 83 lõikes 1 nimetatava uue kuriteoliigina ([12]),

— võttes arvesse oma 17. veebruari 2022. aasta soovitust nõukogule ja komisjoni asepresidendile ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale korruptsiooni ja inimõiguste kohta ([13]),

([5]) ELT C 118, 8.4.2020, lk 15.
([6]) ELT C 411, 27.11.2020, lk 30.
([7]) ELT C 404, 6.10.2021, lk 202.
([8]) ELT C 474, 24.11.2021, lk 11.
([9]) ELT C 15, 12.1.2022, lk 70.
([10]) ELT C 15, 12.1.2022, lk 111.
([11]) ELT C 99, 1.3.2022, lk 152.
([12]) ELT C 117, 11.3.2022, lk 88.
([13]) ELT C 342, 6.9.2022, lk 295.

— võttes arvesse oma 17. veebruari 2022. aasta resolutsiooni inimõigusi ja demokraatiat maailmas ning Euroopa Liidu poliitikat selles valdkonnas käsitleva 2021. aasta aruande kohta ([14]) ning oma eelmisi resolutsioone varasemate aruannete kohta,

— võttes arvesse oma 7. aprilli 2022. aasta resolutsiooni Ukraina sõja eest põgenevate laste ja noorte kaitse kohta ELis ([15]),

— võttes arvesse oma 3. mai 2022. aasta resolutsiooni vähemuste tagakiusamise kohta veendumuste või usu tõttu ([16]),

— võttes arvesse oma 3. mai 2022. aasta resolutsiooni ELi strateegia väljatöötamise kohta laste hariduse edendamiseks maailmas ning COVID-19 pandeemia tagajärgede leevendamiseks selles valdkonnas ([17]),

— võttes arvesse oma 5. mai 2022. aasta resolutsiooni Ukraina vastase sõja mõju kohta naistele ([18]),

— võttes arvesse oma 19. mai 2022. aasta resolutsiooni võitluse kohta Ukraina sõjakuritegude toimepanijate vastutusele võtmise eest ([19]),

— võttes arvesse oma 9. juuni 2022. aasta resolutsiooni inimõiguste olukorra kohta Xinjiangis, sealhulgas Xinjiangi politseitoimikute kohta ([20]),

— võttes arvesse oma 9. juuni 2022. aasta resolutsiooni uue kaubandusalase meetme kohta, mis käsitleb sunniviisilise töö abil valminud toodete keelustamist ([21]),

— võttes arvesse oma 9. juuni 2022. aasta resolutsiooni ülemaailmse ohu kohta abordiõigusele ja abordiõiguste võimaliku tühistamise kohta USAs Ülemkohtu poolt ([22]) ning oma 7. juuli 2022. aasta resolutsiooni USA Ülemkohtu otsuse kohta tühistada abordiõigus Ameerika Ühendriikides ning vajaduse kohta kaitsta abordiõigust ja naiste tervist ELis ([23]),

— võttes arvesse oma resolutsioone inimõiguste, demokraatia ja õigusriigi põhimõtte rikkumiste kohta (nn kiireloomulised resolutsioonid), mida on kooskõlas kodukorra artikliga 144 vastu võetud alates 2019. aastast, eelkõige 2021. ja 2022. aastal vastu võetud resolutsioone,

— võttes arvesse kodukorra artiklit 54,

— võttes arvesse naiste õiguste ja soolise võrdõiguslikkuse komisjoni arvamust,

— võttes arvesse väliskomisjoni raportit (A9-0298/2022),

A. arvestades, et liit rajaneb ELi lepingu artikli 2 kohaselt sellistel väärtustel nagu inimväärikuse austamine, vabadus, demokraatia, võrdsus, õigusriik ja inimõiguste austamine; arvestades, et liidu tegevus rahvusvahelisel areenil peaks tuginema põhimõtetele, millest on juhindunud liidu enda loomine, arendamine ja laienemine ning mida liit soovib edendada ka ülejäänud maailmas, nagu on sätestatud ELi lepingu artiklis 21;

B. arvestades, et inimõiguste, aga ka inimväärikuse tulemuslik kaitse ja tagamine peab olema kogu ELi välispoliitikas kesksel kohal, sealhulgas arengu-, kaubandus-, julgeoleku- ja kaitse- ning rände-, naabrus- ja laienemispoliitikas;

([14]) ELT C 342, 6.9.2022, lk 191.
([15]) ELT C 434, 15.11.2022, lk 50.
([16]) ELT C 465, 6.12.2022, lk 33.
([17]) ELT C 465, 6.12.2022, lk 44.
([18]) ELT C 465, 6.12.2022, lk 155.
([19]) ELT C 479, 16.12.2022, lk 68.
([20]) ELT C 493, 27.12.2022, lk 96.
([21]) ELT C 493, 27.12.2022, lk 132.
([22]) ELT C 493, 27.12.2022, lk 120.
([23]) Vastuvõetud tekstid, P9_TA(2022)0302.

Kolmapäev, 18. jaanuar 2023

C. arvestades, et kooskõla ELi sise- ja välispoliitika vahel on usaldusväärse ning mõjusa ELi inimõiguste poliitika lahutamatu osa;

D. arvestades, et liit usub kindlalt mitmepoolsusesse, reeglitel põhinevasse maailmakorda, mis põhineb rahvusvahelise õiguse ja demokraatlike protsessides järgimisel, ning universaalsetesse väärtustesse, põhimõtetesse ja normidesse, sh ÜRO põhikirjas sätestatutesse, millest juhinduvad ÜRO liikmesriigid ning millel põhinevad nende vastastikkused suhted, ning toetab neid täielikult;

E. arvestades, et sooline võrdõiguslikkus on üks ELi põhiväärtusi; arvestades, et õigus võrdsele kohtlemisele ja diskrimineerimiskeeld on aluslepingutes ja põhiõiguste hartas sätestatud põhiõigused, mida tuleks täiel määral austada; arvestades, et õigus isikupuutumatusele on põhiõiguste harta artikli 3 kohaselt ülimalt tähtis; arvestades, et soolise aspektiga arvestamist ja valdkondadevahelist lähenemisviisi tuleks seetõttu horisontaalse põhimõttena kõikides ELi meetmetes ja poliitikavaldkondades rakendada ja neisse integreerida;

F. arvestades, et autoritaarsuse, mitteliberaalsuse, populismi ja inimõiguste rikkumiste levik kogu maailmas ohustab reeglitel põhinevat maailmakorda ning liidu aluseks olevaid väärtusi ja põhimõtteid; arvestades, et 2021. aasta demokraatia indeksi kohaselt elab praegu vähem kui pool maailma elanikkonnast (45,7 %) „teatavat liiki“ demokraatias ja enam kui 37 % autoritaarses riigis;

G. arvestades, et terrorism on jätkuvalt üks tõsisemaid ohte rahvusvahelisele rahule ja julgeolekule ning kujutab endast selget inimõiguste ja põhivabaduste rikkumist;

H. arvestades, et COVID-19 pandeemia on inimõiguste valdkonnas kogu maailmas põhjustanud tagasilööke, mis on tingitud meetmetest ja poliitikast, mida rakendati viiruse leviku aeglustamise kattevarjus, ning mitmel juhul on rakendatud meetmed ja poliitika olnud seotud demokraatlike põhimõtete kadumisega mitmes riigis;

I. arvestades, et keskkonnaalased hädaolukorrad, sealhulgas need, mis on tingitud kliimamuutustest ja raadamisest, põhjustavad inimõiguste rikkumisi ja ei mõjuta mitte ainult nende vahetus läheduses olevaid inimesi, vaid ka kogu inimkonda; arvestades, et viimastel aastatel on suurenenud tapmised, kallaletungid ja muud vägivalla vormid, mis on suunatud inimeste vastu, kes kaitsevad inimõigusi, keskkonda ning inimeste juurdepääsu oma maale ja loodusvaradele; arvestades, et kliimamuutused ja keskkonnaseisundi halvenemine on kaks pakilist ja omavahel seotud probleemi, millest sõltub nii kestlik areng kui ka inimõiguste kasutamine kogu maailmas;

J. arvestades, et energiakriis ja tootmiskriis, millega Euroopa silmitsi seisab, võivad suurendada Euroopas vaesust ja kaitsetust, millel võib omakorda olla kahjulik mõju inimõigustele;

K. arvestades, et kogu maailmas põhjustab rõhumist, konflikte ja sõda see, kui rikutakse mõtte-, südametunnistuse- ja usuvabaduse õigust, sealhulgas õigust uskuda või mitte uskuda, uskuda Jumalasse, olla agnostik või ateist, usku vahetada või sellest loobuda ning oma usku avalikult väljendada;

Demokraatia ja inimõiguste üldised suundumused ja ülemaailmsed probleemid

1. kinnitab veel kord inimõiguste universaalsust ja jagamatust ning iga inimese loomupärast väärikust; rõhutab sellega seoses oma kindlat pühendumust tegeleda inimõiguste probleemidega ELis ja kogu maailmas ning kordab ELi ja selle liikmesriikide kohustust tegutseda kooskõlas liidu alusväärtustega ülemaailmse liidrina inimõiguste, põhivabaduste ja demokraatia edendamisel ja kaitsmisel;

2. nõuab kindlalt, et inimõiguste, põhivabaduste ja iga inimese inimväärikuse kaitse peab olema liidu välispoliitika nurgakivi; julgustab seetõttu tugevalt, et liit jätkaks võetud ambitsioonika kohustusega muuta inimõiguste kaitse sujuvalt kõigi ELi poliitikavaldkondade keskseks osaks ning suurendada selles valdkonnas kooskõla ELi sise- ja välispoliitika vahel;

3. tuletab meelde, et ELi inimõiguste ja demokraatia tegevuskava aastateks 2020–2024 tuleks kasutada ELi inimõiguste valdkonna prioriteetide tegevuskavana ja seega peaks see olema kogu ELi välispoliitika keskmes; rõhutab, kui oluline on, et liikmesriigid võtaksid vastutuse ELi tegevuskava eest ja annaksid selle alusel oma tegevusest avalikult aru; julgustab riiklikke ja piirkondlikke parlamente, riiklikke inimõiguste kaitse asutusi ja kodanikuühiskonna organisatsioone tegema liikmesriigi tasandil ametiasutustega koostööd, et aidata kaasa ELi inimõigustealase välispoliitika elluviimisele; nõuab, et parlament oleks kaasatud nõukogu kõigi ELi inimõiguste suuniste tulevasse läbivaatamisse ja ajakohastamisse ning et suuniste rakendamisel oleks tagatud suurem läbipaistvus;

4. väljendab sügavat muret tõsiste ohtude pärast inimõigustele ja demokraatiale kogu maailmas, märkides, et demokraatlike riikide arv on jätkuvalt vähenenud, samal ajal kui autoritaarsete režiimide arv on kasvanud ja peaaegu 75 % maailma rahvastikust on viimase aasta jooksul kogenud oma riigis inimõiguste olukorra halvenemist; rõhutab murelikult asjaolu, et inimõiguste ja rahvusvahelise humanitaarõiguse tõsiseid rikkumisi pannakse toime üha enamates kohtades kogu maailmas ning selliste rikkumiste puhul on laialt levinud karistamatus;

5. taunib asjaolu, et hoolimata vajadusest keskenduda kliimamuutustest tingitud ohtudele reageerimisele ja COVID-19 pandeemia negatiivsest mõjust ülemaailmse solidaarsuse abil taastumisele, on mõned autoritaarsed juhid lisaks pandeemia ja ülemaailmsete vahendite puudulikule haldamisele intensiivistanud poliitilise opositsiooni, teisitimõtlejate, inimõiguste kaitsjate, kodanikuühiskonna, sh kogukonna juhitud ning veendumusel ja usul põhinevate organisatsioonide ja sõltumatu meedia represseerimist, samuti õhutanud ja laiendanud olemasolevaid sise- ja rahvusvahelisi konflikte ning tekitanud uusi konflikte, millel on inimõigustele laastav mõju; taunib juhtumeid, kus autoritaarsed juhid on pandeemia mõju kuritarvitanud, et õigustada oma repressiivse poliitika karmistamist;

6. rõhutab, kui oluline on ELi ja selle liikmesriikide järjepidev koostegutsemine, eelkõige mitmepoolsetes foorumites, et lahendada inimõiguste ja demokraatiaga seotud ülemaailmseid probleeme, ning ELi sise- ja välispoliitikas järjepidevuse säilitamine; on seisukohal, et ühehäälse otsuse nõude säilitamine teatavate ELi välispoliitiliste otsuste puhul, sealhulgas inimõiguste rikkujatele sanktsioonide kehtestamisel, takistab muutuvatest geopoliitilistest oludest tingitud vajalike otsustavate meetmete rakendamist, mistõttu tuleks see uuesti läbi vaadata;

7. nõuab tungivalt, et EL ja selle liikmesriigid suurendaksid oma pingutusi kogu maailmas, et toetada demokraatiat ja inimõigusi; nõuab, et EL ja selle liikmesriigid tõkestaksid seega nii individuaalselt kui ka koostöös sarnaselt meelestatud rahvusvaheliste partneritega demokraatlike institutsioonide ja üldiste inimõiguste nõrgestamise ning kodanikuühiskonna tegutsemisruumi ja olulisuse vähendamise vastuvõetamatud katsed; kinnitab veel kord mitmepoolsuse olulisust selle eesmärgi saavutamise vahendina; rõhutab, kui oluline on seada kõigi partneritega, eelkõige strateegilisteks partneriteks peetavate riikidega, loodud ELi diplomaatiliste suhete keskmesse demokraatia ja inimõigustega seotud murekohad; rõhutab lisaks, kui oluline on seada ELi parlamentaarse tegevuse keskmesse inimõigustega seotud küsimused, sealhulgas seeläbi, et inimõiguste allkomisjon muudetakse iseseisvaks komisjoniks; märgib, et 26. augustil 2022 käivitati katseprojekt, et luua Euroopa diplomaatiline akadeemia;

8. kordab, et ELi inimõigustealase välispoliitika kaugeleulatuv pühendumus ja retoorika nõuab, et EL näitaks eeskuju, et vältida oma usaldusväärsuse õõnestamist demokraatia ülemaailmsele langusele vastu seistes; nõuab, et ELi institutsioonid ja organid, sealhulgas Euroopa välisteenistus, tagaksid, et ELi ühises välis- ja julgeolekupoliitikas rakendatakse järjekindlalt ELi ja liikmesriikide inimõigustealaseid kohustusi; julgustab neid sellega seoses kasutama nii eraviisiliselt kui ka avalikult kõiki diplomaatilisi vahendeid, seda nii kahepoolselt kui ka mitmepoolsetel foorumitel, et tõstatada partnerriikidega inimõigustega seotud küsimusi; kordab oma nõudmist, mille kohaselt peaks EL eriti hoolikalt hindama ja ennetama rikkumisi, mis on seotud liidu enda poliitika, projektide ja rahastamisega kolmandates riikides, sealhulgas Euroopa Investeerimispanga ja Euroopa Rekonstruktsiooni- ja Arengupanga tegevus, ning looma kaebuste esitamise mehhanismi üksikisikutele ja rühmadele, kelle õigusi ELi tegevus nendes riikides võib rikkuda;

Ukraina vastu suunatud agressioonisõda

9. mõistab kõige karmimalt hukka Venemaa ebaseadusliku, põhjendamatu ja provotseerimata agressioonisõja Ukraina vastu, samuti Valgevene osalemise, millega võimaldatakse Venemaal korraldada Valgevene territooriumilt surmavaid rünnakuid Ukraina vastu; väljendab sellega seoses sügavat kurbust inimkannatuste pärast ning mõistab hukka Venemaa relvajõudude ja nende toetatud Ukrainas tegutsevate jõudude poolt toime pandud inimõiguste ja rahvusvahelise humanitaarõiguse tõsised rikkumised;

10. väljendab heameelt ELi, selle liikmesriikide ja kodanikuühiskonna ühiste pingutuste üle sõjale reageerimisel; tunneb lisaks heameelt selle üle, et paljud riigid on väljendanud Ukrainale solidaarsust, mis on väljendunud nende seisukohtades ÜRO Peaassamblee Ukrainas toimuvat ebaseaduslikku sõda käsitlevatel istungjärkudel ja hääletustel; kordab vajadust suurendada ELi diplomaatilisi pingutusi kõikides riikides, mis jäid 2. märtsil 2022 ÜRO Peaassambleel vastu võetud Ukraina-vastast agressiooni käsitleva resolutsiooni või sellele järgnenud samateemaliste resolutsioonide suhtes erapooletuks või hääletasid neile vastu, et selgitada Venemaa agressiooni tõsidust ja vajadust rahvusvahelise üldsuse ühehäälse vastuse järele rahvusvahelise õiguse sedavõrd räigele rikkumisele; nõuab, et EL ja selle liikmesriigid annaksid Ukraina rahvale abi, mida nad vajavad, et kaitsta oma vabadust, demokraatiat, inimõiguseid ja rahvusvahelist õigust; väljendab heameelt sõja kontekstis kehtestatud enneolematute sanktsioonide üle ning nõuab nende kooskõlastatud rakendamist; nõuab lisaks, et EL ja selle liikmesriigid toetaksid ka Venemaa sõltumatu kodanikuühiskonna organisatsioonide pingutusi ja aitaksid neid, et luua alus tulevasele demokraatiale Venemaal;

11. mõistab tugevalt hukka Venemaa relvajõudude ja Ukraina vastu suunatud Venemaa agressioonisõda toetavate jõudude poolt toime pandud julmused, sõjakuriteod ja rahvusvahelise humanitaarõiguse tõsised rikkumised, sealhulgas seksuaalvägivald, sooline vägivald, tsiviilisikute ja sõjavangide piinamine ja tapmine, ja on sügavalt mures nendes pärast; nõuab tungivalt, et võetaks kõik vajalikud meetmed, et tagada Ukrainas sõjakuritegusid ja inimõiguste rikkumisi toime pannud isikute võimalikult kiire tuvastamine ja vastutusele võtmine, ning tagada mõjusad õiguskaitsevahendid Ukraina tsiviilelanikele tekitatud kahjude korvamiseks; nõuab, et EL ja selle liikmesriigid jätkaksid selles valdkonnas asjaomaste sidusrühmade, meetmete ja mehhanismide, sealhulgas Ukraina prokuröride, uurijate ja kohtunike, Rahvusvahelise Kriminaalkohtu, ÜRO Inimõiguste Nõukogu uurimiskomisjoni ja üldise kohtualluvuse põhimõtte alusel algatatud riiklike kriminaaluurimiste täielikku toetamist; väljendab sellega seoses heameelt asjaolu üle, et EL on toetanud Rahvusvahelise Kriminaalkohtu uurimissuutlikkust, et aidata sel laiendada Ukrainas toime pandud sõjakuritegude uurimist; rõhutab, kui oluline on kiiresti koguda ja säilitada tõendeid sõjakuritegude ja inimsusevastaste kuritegude kohta, ning väljendab heameelt kodanikuühiskonna sellealaste pingutuste üle; kutsub komisjoni üles andma selles protsessis kogu vajalikku abi, sealhulgas andma rahalisi vahendeid naabruspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrumendist „Globaalne Euroopa“, ning nõuab tungivalt, et liikmesriigid osaleksid oma võimaluste piires selles protsessis ise; väljendab heameelt Ukrainas läbiviidava ELi nõuandemissiooni muudetud volituste üle ja komisjoni ettepaneku üle laiendada Eurojusti volitusi, et toetada kõikides olukordades võitlust karistamatuse vastu; nõuab teadliku otsuse tegemist kõige sobivamate lahenduste kohta, et võtta vastutusele isikud ja üksused, kes vastutavad Venemaa Ukraina-vastases agressioonisõjas ja Ukraina territooriumil toime pandud sõjakuritegude eest, mis peaksid hõlmama agressioonikuritegude eest süüdi mõistmist spetsiaalselt loodud rahvusvahelises kohtus või Rahvusvahelise Kriminaalkohtu kohtualluvuses;

12. nõuab, et EL ja selle liikmesriigid kasutaksid jätkuvalt kõiki nende käsutuses olevaid vahendeid, et toetada võitlust Ukraina vabastamiseks okupantidest ning anda abi Ukrainast põgenevatele ja ELi liikmesriikidest abi otsivatele inimestele; märgib, et alates Venemaa Ukraina vastu suunatud agressioonisõja algusest on ELi sisenenud 8,8 miljonit ukrainlast, kellest 4 miljonit on Euroopas registreeritud ajutise kaitse mehhanismi või sarnaste riiklike kaitsesüsteemide kohaselt; väljendab heameelt ELi kodanike solidaarsusavalduste ja nende poolt antud abi üle Ukraina rahvale, sealhulgas nende osalemise üle humanitaarabis, ning tunneb heameelt ajutise kaitse direktiivi ([24]) rakendamise üle, et tagada ELi saabuvatele ümberasustatud ukrainlastele viivitamatu kaitse ja õigused; rõhutab, kui oluline on eraldada vastuvõtvatele riikidele rohkem rahalisi vahendeid, sealhulgas pöörata rohkem tähelepanu haridusele, majanduslikele võimalustele, majutusele, tervishoiule ja vastuvõtvatesse ühiskondadesse integratsioonile; rõhutab vajadust toetada muu hulgas seksuaalse, soolise ja reproduktiivse vägivalla ohvreid;

13. mõistab hukka Ukraina laste (sh tervishoiuasutustest) sunniviisilise ümberpaigutamise ja väljasaatmise Venemaa Föderatsiooni ja Venemaa okupeeritud aladele Ukrainas ning nende sunniviisilise lapsendamise vene perekondadesse; nõuab, et EL ja liikmesriigid annaksid abi, et toetada nende laste asukoha kindlakstegemist ning nende taasühinemist oma perekondade või eestkostjatega;

([24]) Nõukogu 20. juuli 2001. aasta direktiiv 2001/55/EÜ miinimumnõuete kohta ajutise kaitse andmiseks ümberasustatud isikute massilise sissevoolu korral ning meetmete kohta liikmesriikide jõupingutuste tasakaalustamiseks nende isikute vastuvõtmisel ning selle tagajärgede kandmisel (EÜT L 212, 7.8.2001, lk 12)

14. rõhutab, et ebaseaduslik, põhjendamatu ja provotseerimata agressioonisõda Ukraina vastu on avaldanud tohutut mõju ülemaailmsele toiduga kindlustatusele, arvestades, et Ukraina on maailmas suuruselt viies teraviljaeksportija;

15. väljendab suurt muret Ukraina tuumarajatiste ohutuse pärast, sest sõja tõttu on need pidevas pommitamise ohus; nõuab, et EL, liikmesriigid ja rahvusvaheline üldsus looksid nende tuumarajatiste ümber ohutustsoonid;

ELi poliitika, vahendite ja diplomaatia tõhustamine, et kaitsta ja edendada inimõiguseid ja demokraatiat maailmas

Naabruspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrument „Globaalne Euroopa" ning inimõiguste ja demokraatia valdkondlik programm

16. nõuab, et EL kaaluks seda, kuidas edendada ja kõige paremini kohaldada inimõigustel põhinevat lähenemisviisi kõigis ELi vahendites ja strateegiates, et tugevdada ELi inimõigustealast välispoliitikat ning kohaneda areneva geopoliitilise olukorraga ja seda kujundada; rõhutab, et naabruspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrument „Globaalne Euroopa", sealhulgas selle inimõiguste ja demokraatia valdkondlik programm, on üks peamisi ELi käsutuses olevaid vahendeid, et parandada inimõiguste olukorda kogu maailmas ning edendada vastupanuvõimelisi, kaasavaid ja demokraatlikke ühiskondi, võideldes samal ajal autoritaarsete režiimide mõju vastu; rõhutab, et kohalike kodanikuühiskonna osalejate kaasamine on hädavajalik inimõiguste ja demokraatia kaitsmiseks nende riigis, ning kordab oma üleskutset kaasata nad täielikult kõigisse ELi asjakohastesse välistegevustesse; väljendab sellega seoses heameelt hindamatu abi üle, mida praegu antakse kodanikuühiskonna organisatsioonidele ja aktivistidele kogu maailmas naabruspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrumendi „Globaalne Euroopa" inimõiguste ja demokraatia valdkondliku programmi ning Euroopa demokraatia rahastu raames; rõhutab, kui oluliseks peetakse naabruspoliitika, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrumendi „Globaalne Euroopa" raames inimõiguste ja demokraatia edendamist rahvusvaheliste ja kohalike strateegiliste partneritega, muu hulgas ELi valimisvaatlusmissioonide vahendusel; rõhutab parlamendi rolli instrumendi programmitöö protsessis ning kutsub komisjoni ja Euroopa välisteenistust üles täiustama kogu asjakohase teabe õigeaegset jagamist, et parlament saaks oma aluslepingutes sätestatud rolli täita, eelkõige komisjoniga peetavate kõrgetasemeliste geopoliitiliste dialoogide raames; kutsub komisjoni ja Euroopa välisteenistust üles alustama parlamendiga dialoogi, et tagada selles valdkonnas olukorra paranemine;

17. rõhutab, kui oluline on pikaajaline planeerimine ning naabruspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrumendi „Globaalne Euroopa" projektide ja algatuste jätkuv toetamine, eelkõige juhul, kui tegemist on konfliktidest, sõdadest ja loodusõnnetustest mõjutatud piirkondadega; kutsub komisjoni ja Euroopa välisteenistust üles integreerima demokraatia toetamist valdkondadevahelise prioriteedina naabruspoliitika, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrumendi „Globaalne Euroopa" kõikidesse valdkondlikesse ja geograafilistesse programmidesse;

18. kordab oma nõudmist suurendada läbipaistvust naabruspoliitika, arengu- ja rahvusvahelise koostöö rahastamisvahendi „Globaalne Euroopa" raames sõlmitud rahastamislepingute inimõigusi käsitlevate sätete osas ning täpsustada selliste lepingute täitmise peatamise mehhanisme ja tingimusi inimõiguste, demokraatlike ja õigusriigi põhimõtete rikkumise ning raskete korruptsioonijuhtumite korral; kutsub komisjoni üles hoiduma kolmandate riikide valitsustele antava eelarvetoetuse kasutamisest tegevustoetuseks, et teha koostööd riikidega, kus on tuvastatud inimõiguste ulatuslikud rikkumised ja inimõiguste kaitsjate represseerimine;

Euroopa Liidu inimõiguste eriesindaja

19. toetab täielikult Euroopa Liidu inimõiguste eriesindaja (edaspidi „ELi eriesindaja") tööd, et edendada ja kaitsta inimõiguseid maailmas, luues kontakte kolmandate riikidega ja tehes koostööd sarnaselt meelestatud partneritega, ning tema olulist rolli, et muuta ELi inimõigustealane poliitika mõjusamaks, tehes pingutusi selle sidususe suurendamiseks; rõhutab vajadust tiheda koostöö järele ELi inimõiguste eriesindaja ning teiste riikide ja piirkondade ELi eriesindajate vahel, et seda järjepidevust veelgi parandada, ning nõuab ELi inimõiguste eriesindaja rolli suuremat nähtavust; rõhutab, kui oluline on, et ELi inimõiguste eriesindaja jätkaks koostööd rahvusvaheliste organisatsioonidega, sealhulgas ÜRO ja ÜRO Inimõiguste Nõukogu nimetatud eriraportööridega, ning teiste riikide inimõiguste eest vastutavate esindajate või saadikutega; nõuab, et ELi eriesindaja suhtleks avalikult rohkem üksikute inimõiguste kaitsjatega ning teeks tihedat koostööd ELi ja riigis asuvate kodanikuühiskonna organisatsioonide ja inimõiguste kaitsjatega; rõhutab, kui oluline on, et ELi riiklike ja piirkondlike olukordade eriesindajad suhtleksid riigi ametiasutustega inimõiguste kaitse ja üksikjuhtumite küsimustes; julgustab ELi inimõiguste eriesindajat tegema diplomaatilisi pingutusi, et suurendada ELi toetust rahvusvahelisele humanitaarõigusele ja rahvusvahelisele õigusemõistmisele;

Kolmapäev, 18. jaanuar 2023

20. kordab, et ELi inimõiguste eriesindaja ametisse nimetamisele peaks eelnema kuulamine Euroopa Parlamendis; soovitab luua raamistiku, mille kohaselt on ELi inimõiguste eriesindaja oma ametiaja alguses tööprogrammis sätestatud eesmärkide saavutamise osas aruandekohustuslik Euroopa Parlamendi ees ning peab nende eesmärkide saavutamise suhtes tehtud edusammudest korrapäraselt aru andma; rõhutab, et kuigi parlament jätkab koostööd Euroopa välisteenistusega, mida tõhustati nõukogu otsusega 2010/427/EL ([25]) ning komisjoni asepresidendi ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja 2010. aasta avaldusega poliitilise vastutuse kohta, on vajalik veelgi tugevdada inimõiguste küsimustes Euroopa Parlamendi ja Euroopa välisteenistuse (sh selle delegatsioonide) institutsioonidevaheliste suhete raamistikku; rõhutab, et Euroopa välisteenistus peab kaasama parlamenti suuniste koostamisse, milles käsitletakse ELi inimõigustealaste vahendite, näiteks ELi inimõigustealaste suuniste või hoolsuskohustust ja korruptsioonivastast võitlust käsitlevate mehhanismide kolmandates riikides rakendamist;

21. rõhutab, kui oluline on tegeleda probleemidega, mis on tingitud ELi institutsioonide vaheliste inimõigustealaste ELi välissuhete koordineerimisest; väljendab heameelt selle üle, et inimõiguste kaitsjate kiireloomuliste üksikjuhtumite puhul on suurenenud koordineerimine ELi delegatsioonide, Euroopa välisteenistuse peakorteri ja rahvusvahelise partnerluse peadirektoraadi vahel;

Usu- ja veendumusvabaduse edendamisega väljaspool ELi tegelev ELi erisaadik

22. märgib kahetsusega, et usu- ja veendumusvabaduse edendamisega väljaspool ELi tegeleva ELi erisaadiku ametikoht on olnud täitmata juba üle aasta; kordab oma üleskutset nõukogule ja komisjonile viia läbi erisaadiku mandaadi tulemuslikkuse ja lisaväärtuse kiire, läbipaistev ja üksikasjalik hindamine, sealhulgas tema institutsioonilise positsiooni suhtes, et anda erisaadikule piisavalt personali ja rahalisi vahendeid, ning toetada asjakohaselt erisaadiku institutsioonilist mandaati, võimekust ja ülesandeid; kiidab heaks Frans van Daele nimetamise 7. detsembril 2022 usu- ja veendumusvabaduse edendamisega väljaspool ELi tegeleva ELi erisaadiku ametikohale; tuletab meelde, et erisaadiku kohustused peaksid keskenduma eelkõige sellele, et edendada ja kaitsta mõtte-, südametunnistuse-, usu- ja veendumusvabadust ning õigust mitte uskuda, usust taganeda või järgida ateistlikke vaateid; rõhutab, et erisaadik peaks pöörama erilist tähelepanu ka sunniviisilisele uskupööramisele, pühaduseteotust käsitlevate seaduste väärkasutamisele ja ohus olevate mitteusklike olukorrale;

23. soovitab, et erisaadik teeks tihedat ja täiendavat koostööd Euroopa Liidu inimõiguste eriesindaja ja nõukogu inimõiguste töörühmaga; nõuab lisaks, et erisaadik konsulteeriks korrapäraselt parlamendiga ning teeks meetmete koordineerimiseks koostööd liikmesriikide usu- ja veendumusvabaduse edendamise eest vastutavate volinike, saadikute ja suursaadikutega;

ELi inimõigusdialoogid ja muud kahepoolsed kontaktid kolmandate riikidega

24. rõhutab, et inimõigusdialoogid kolmandate riikidega kujutavad endast võimalust keskenduda inimõigustega seotud probleemidele, ning nõuab, et neid viidaks ellu tulemustele orienteeritud viisil, vaadataks korrapäraselt läbi ning nende potentsiaali kasutataks täiel määral ära; kordab oma nõudmist, et inimõigusdialoogid põhineksid algusest peale selgetel võrdlusalustel, mis võimaldavad jälgida dialoogide tulemuslikkust; nõuab, et Euroopa välisteenistus hindaks süstemaatiliselt dialoogide tulemusi ja annaks teavet nende kohta ning võtaks nende suhtes järelmeetmeid; rõhutab, et selleks, et dialoogid oleksid tulemuslikud, ei tohiks neid kasutada eraldiseisva vahendina, vaid need tuleks integreerida asjaomastes kolmandates riikides ellu viidavate laiahaardeliste ELi tegevuste (sealhulgas ELi kaubanduspoliitika valdkonna tegevuste) kogumisse, kuna see ühtlustaks inimõiguste mõõdet ja tugevdaks dialoogides edastatavaid sõnumeid; juhib tähelepanu sellele, kui oluline on käsitleda inimõigusdialoogide kontekstis üksikjuhtumeid, eelkõige neid, mida parlament on oma resolutsioonides rõhutanud, ja Sahharovi auhinna laureaate ja ohus olevaid finaliste käsitlevaid juhtumeid, ning tagada nende juhtumite suhtes piisavad järelmeetmed ja anda parlamendile aru nende tulemusel võetud meetmetest;

25. rõhutab, kui oluline on süstemaatiline, tõeline, juurdepääsetav ja kaasav konsulteerimine kõigi kodanikuühiskonna organisatsioonide ja sidusrühmadega kogu inimõigusdialoogi protsessi vältel;

([25]) Nõukogu 26. juuli 2010. aasta otsus 2010/427/EL, millega määratakse kindlaks Euroopa välisteenistuse korraldus ja toimimine (ELT L 201, 3.8.2010, lk 30).

26. väljendab heameelt kolmandate riikidega peetavate inimõigusdialoogide taasalustamise üle, mis tuleneb soodsamast koostöö tegemise kontekstist; on arvamusel, et kui mitmete inimõigusdialoogide tulemusel ei ole teatatud reaalsetest edusammudest, nagu on mitmel juhul juhtunud, peaks EL kohandama oma eesmärke, sealhulgas korraldama laiemalt kahepoolseid suheteid;

ELi delegatsioonid

27. peab äärmiselt oluliseks võtta kõik võimalikud meetmed, et suurendada ELi delegatsioonides teadlikkust ELi inimõigustealastest suunistest, ning nõuab tungivalt, et kõik delegatsioonid tagaksid nende suuniste nõuetekohase rakendamise; kordab sellega seoses oma nõudmist, et ELi delegatsioonid ja nende inimõiguste kontaktpunktid kolmandates riikides teeksid rohkem kaasavat tööd, pakkudes korrapärast tuge inimõiguste kaitsjatele, sealhulgas Sahharovi auhinna laureaatidele ja ohus olevatele finalistidele, ning käsitledes põhjalikult teemasid ja üksikjuhtumeid, mida parlament on inimõiguste, demokraatia ja õigusriigi põhimõtte rikkumist käsitlevates resolutsioonides tõstatanud; nõuab, et ELi delegatsioonide ametnikud käsitleksid riigivõimudega inimõiguste kaitsjate, demokraatliku opositsiooni ja kodaniku-ühiskonna aktivistide rõhumise ja tagakiusamise juhtumeid ning mõjutatud isikute kinnipidamise korral jälgiksid nende olukorda, külastaksid neid vanglas, osaleksid nende kohtuprotsessides ja tõstataksid neid juhtumeid inimõigusdialoogides, mida EL asjaomaste riikidega peab;

28. juhib tähelepanu juhtumitele, kus ELi liikmesriikide diplomaatilised esindused ja ELi delegatsioonid on võtnud inimõiguste kaitsele ja edendamisele kolmandates riikides erineva lähenemise, kuigi ELi liikmesriigid on selles küsimuses võtnud ühise kohustuse; rõhutab, et ELi liikmesriikide saatkonnad, nagu ka ELi delegatsioonid, peaksid etendama üha suuremat rolli inimõiguste edendamisel ja kaitsmisel ning kodanikuühiskonna toetamisel kolmandates riikides; nõuab, et ELi delegatsioonid looksid inimõiguste töörühmad, mis koondaksid liikmesriikide saatkondade ja ELi delegatsioonide asjaomaseid teenistusi, ning teeksid tihedat koostööd asjaomaste kolmandate riikide rahvusvaheliste ja piirkondlike kodanikuühiskonna organisatsioonide esindajatega;

Kogu maailmas rakendatav inimõiguste rikkujate vastane ELi sanktsioonirežiim (ELi Magnitski akt)

29. tunneb heameelt asjaolu üle, et kogu maailmas rakendatavat inimõiguste rikkujate vastast ELi sanktsioonirežiimi on üha enam kasutatud olulise vahendina, mis tugevdab ELi rolli ülemaailmse inimõiguste valdkonnas tegutsejana nõukogu sihipäraste sanktsioonide abil; nõuab juba vastu võetud piiravate meetmete mõjusat, täielikku ja koordineeritud viisil rakendamist ning vajaduse korral täiendavate meetmete vastuvõtmist; nõuab, et EL kasutaks seda vahendit oma inimõigustealase välispoliitika lahutamatu osana dünaamilisemalt; nõuab piiravate meetmete ranget, sidusat ja ühtset kohaldamist ja nende jälgimist kõigis liikmesriikides, sest see on ELi välistegevuse usaldusväärsuse ja tulemuslikkuse eeltingimus; nõuab, et EL teeks koostööd sarnaselt meelestatud partneritega, et julgustada rohkemaid riike kehtestama sanktsioonirežiime ja koordineerima sihipäraste piiravate meetmete ühist vastuvõtmist, et maksimeerida nende mõjusust ülemaailmsel tasandil; väljendab heameelt selle üle, et komisjoni president on oma 2022. aasta kõnes olukorrast Euroopa Liidus võtnud kohustuse esitada meetmed korruptsioonivastast võitlust käsitleva ELi õigusraamistiku ajakohastamiseks ja korruptsiooni hõlmamiseks kogu maailmas rakendatava inimõiguste rikkujate vastase ELi sanktsioonirežiimiga, mis on kooskõlas parlamendi seisukohaga, et tegeleda inimõiguste rikkujate majanduslike ja rahaliste võimaldajatega tulemuslikult; kordab oma üleskutset võtta nõukogu otsuste tegemisel kasutusele kvalifitseeritud häälteenamust nõudev hääletamine ja rakendada sanktsioone kogu maailmas rakendatava inimõiguste rikkujate vastase ELi sanktsioonirežiimi alusel; kordab oma üleskutset komisjonile ja nõukogule püüda võtta arvesse parlamendi resolutsioonides ja mujal esitatud soovitusi tulevaste sihipäraste sanktsioonide kohta;

30. tunneb heameelt loetelude üle, mis koostati 2021. aastal kogu maailmas rakendatava inimõiguste rikkujate vastase ELi sanktsioonirežiimi alusel; kutsub nõukogu, liikmesriike ja Euroopa välisteenistust üles töötama välja strateegia kogu maailmas rakendatava inimõiguste rikkujate vastase ELi sanktsioonirežiimi ja geograafiliste sanktsioonirežiimide vastastikuse mõju parandamiseks, eelkõige kasutades tulemuslikumalt ära ELi sanktsioonirežiimi selliste rikkumiste vastu võitlemiseks, mida ei saa ühe riigiga otseselt seostada, nt juhul, kui palgasõdurid panevad toime inimõiguste rikkumisi valitsuse kontrolli alt väljaspool asuvatel territooriumidel, või piiriüleste juhtumite korral, näiteks inimkaubandus;

31. väljendab sügavat muret teatavate riikide tahtliku poliitika pärast, mille kohaselt vahistatakse välismaalasi, sealhulgas ELi kodanikke, peetakse neid meelevaldselt kinni ja antakse nad valeväidete alusel kohtu alla propaganda eesmärgil ning kasutatakse vange rahvusvaheliste läbirääkimiste ja vahetustegevuse vahendina või poliitilise survemeetmena, ning mõistab sellise tegevuse hukka; rõhutab, et sellise poliitika kasutamine on käsitatav pantvangi võtmisena pantvangivõtmise vastase rahvusvahelise konventsiooni tähenduses; kutsub komisjoni, Euroopa välisteenistust ja liikmesriike üles võtma meetmeid, et hoida ära selliseid tegevusi ning hoiatada ELi kodanikke, eelkõige topeltkodakondsusega isikuid, vahistamisohtude eest, kui nad külastavad teatavaid riike; kutsub nõukogu üles kaaluma piiravate meetmete kohaldamist kogu maailmas rakendatava inimõiguste rikkujate vastase ELi sanktsioonirežiimi alusel isikute või üksuste suhtes, kes vastutavad ELi kodanike kui „riikide pantvangide“ meelevaldsete vahistamiste või kinnipidamiste eest;

Kolmapäev, 18. jaanuar 2023

Korruptsioon ja inimõigused

32. rõhutab, et korruptsioon nõrgendab tõsiselt demokraatlikku valitsemistava, takistab ülemaailmselt inimõiguste kasutamist, hõlbustab ja põlistab inimõiguste ja õigusriigi rikkumisi ning mõjutab ebaproportsionaalselt ühiskonna kõige kaitsetumaid ja tõrjutumaid isikuid ja rühmi; nõuab, et korruptsioonivastane võitlus oleks osa kõigist ELi pingutustest ja poliitikast edendada inimõigusi ja demokraatiat, töötades välja spetsiaalse ülemaailmse korruptsioonivastase strateegia, sealhulgas programmid ELi välisrahastamisvahendite raames, ning suurendades parlamendi kontrolli; rõhutab, kui oluline on, et EL ja selle liikmesriigid näitaksid eeskuju, võideldes ELis asuvate osalistega seotud korruptsiooni juhtumite vastu, kohaldades oma välisrahastamisele kõrgeimaid läbipaistvusstandardeid ning suurendades korruptsioonivastases võitluses osalevatele kodanikuühiskonna organisatsioonidele, aktivistidele ja uurivatele ajakirjanikele antavat toetust;

33. nõuab, et EL töötaks selle nimel, et teha ettepanek luua korruptsioonivastased standardid, mis oleksid kogu maailmas ühetaoliselt kohaldatavad, et edendada mõjusate korruptsioonivastaste organite loomist ja tugevate õigusraamistike vastuvõtmist ning tegeleda tavalistest madalamate maksumääradega riikide ja maksuparadiiside probleemiga; julgustab edendama koostööd ELi, selle liikmesriikide, kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonide vahel, eelkõige õigusasutuste, õiguskaitse ja luureteabe tasandil, et vahetada parimaid tavasid ja mõjusaid vahendeid, mis käsitlevad korruptsiooni vastu võitlemist ja selle ennetamist; nõuab, et töötakse selle nimel, et ÜRO egiidi all loodaks rahvusvaheline korruptsioonivastane kohus;

Inimõiguste põhipunktid rahvusvahelistes lepingutes

34. kordab oma üleskutset lisada ELi ja kolmandate riikide vahelistesse lepingutesse jõulised inimõiguste põhipunktid, mida toetavad selged võrdlusalused ja menetlused, millest tuleb rikkumiste korral lähtuda; kutsub komisjoni ja Euroopa välisteenistust üles aktiivselt kaaluma, kuidas tagada kehtivates rahvusvahelistes lepingutes sisalduvate inimõiguste põhipunktide järelevalve ja tulemuslik täitmise tagamine; rõhutab, et EL peaks kiiresti ja otsustavalt reageerima inimõiguste põhipunktide jätkuvale rikkumisele kolmandate riikide poolt, sealhulgas asjakohaste lepingute peatamise teel, kui muud võimalused osutuvad ebatulemuslikuks; rõhutab, et ELi üldiste tariifsete soodustuste kava (GSP) läbivaatamine, käimasolev seadusandlik protsess GSP uue määruse vastuvõtmiseks ning GSP raames soodustatud riikides inimõiguste, sealhulgas töötajate õigustega seotud rahvusvaheliste konventsioonide rakendamise läbivaatamine annavad võimaluse asjaomastes kolmandates riikides tugevdada inimõiguste järgimise kohustust;

35. kutsub komisjoni üles nõudma kolmandate riikidega vabakaubanduslepingute üle peetavatel läbirääkimistel, et nad ratifitseeriksid peamised inimõigusi, töötajate õigusi ja keskkonda käsitlevad rahvusvahelised konventsioonid, sealhulgas kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelise pakti ning majanduslike, sotsiaalsete ja kultuuriliste õiguste rahvusvahelise pakti; rõhutab, et ideaaljuhul peaksid kolmandad riigid need konventsioonid ratifitseerima enne vabakaubanduslepingu läbirääkimiste lõpuleviimist, et muuta nende konventsioonide järgimine vabakaubanduslepingute oluliseks aspektiks ja leppida kokku asjaomastes põhipunktides; nõuab lisaks, et vabakaubanduslepingute sisulistes klauslites tunnustatakse, et osalisriigid peavad inimõiguseid austama ja kaitsma nii nagu on sätestatud inimõiguste ülddeklaratsioonis, tavaõiguses ja rahvusvahelistes konventsioonides, mille osalised nad on;

36. rõhutab kvaliteetsete *ex-ante* ja *ex-post* kestlikkusalaste mõjuhinnangute tegemise tähtsust ning nõuab, et neid tehtaks oluliselt rohkem; rõhutab, et kestlikkusalaste mõjuhinnangute eesmärk peaks olema tagada, et läbirääkitava lepingu kokkulepitavad üksikasjalikud klauslid sisaldaksid piisavaid vahendeid, et vältida inimõigustele avalduvat negatiivset mõju; soovitab, et kodanikuühiskonna organisatsioonid osaleksid kestlikkusalaste mõjuhinnangute juhtimisel ning et hindamisi viiksid läbi inim- ja tööõiguste eksperdid ning et arvesse võetaks kodanikuühiskonna organisatsioonide panust;

Demokraatiat toetavad tegevused

37. rõhutab, et 2022. aastal möödus kümme aastat sellest, kui parlament otsustas võtta poliitilise juhtrolli, et võtta kohustus edendada oluliselt oma demokraatiat toetavaid tegevusi, mida parlament on alates 2014. aastast tervikliku demokraatia toetamise lähenemisviisi abil rakendanud; tunneb heameelt eelkõige oma toetuse üle partnerparlamentide suutlikkuse suurendamisele, vahendamisele ning dialoogi- ja kompromissikultuuri edendamisele, sealhulgas noorte poliitiliste juhtide seas, samuti naissoost parlamendiliikmete, inimõiguste kaitsjate ning kodanikuühiskonna organisatsioonide ja vaba meedia esindajate mõjuvõimu suurendamisele; kutsub komisjoni üles jätkama ja tõhustama oma tegevust nendes valdkondades ning suurendama rahastamist ja abi ELi organitele ja ametitele ning muudele toetuspõhistele organisatsioonidele, austades samal ajal diskrimineerimiskeelu põhimõtet; rõhutab, et praeguses olukorras, kus

ülemaailmsed pinged on suurenenud ja repressioone kasutatakse üha rohkemates riikides, on äärmiselt oluline anda otsetoetusi kodanikuühiskonna organisatsioonidele, inimõiguste kaitsjatele ja inimestele, kes väljendavad kriitilisi ja eriarvamusi;

38. rõhutab ELi valimisvaatlusmissioonide tähtsust ja parlamendi panust selle metoodika väljatöötamisse ja täiustamisse; kutsub sellega seoses komisjoni üles kaaluma valimiste vaatlemise metoodika ajakohastamist, et võtta arvesse viimase kahe aastakümne arengusuundasid; nõuab tungivalt, et kolmandad riigid rakendaksid ELi valimisvaatlusmissioonide tehtud soovitusi, et parandada tulevaste valimisprotsesside korraldust ja keskkonda, suurendades seeläbi valimiste läbipaistvust ja seaduslikkust, et tugevdada asjaomase riigi demokraatlikke standardeid; rõhutab, kui oluline on suurendada ELi toetust kohalikele valimisvaatlejatele, eelkõige seoses kaitsega; kordab oma nõudmist, et EL teeks tihedat koostööd riiklike ja rahvusvaheliste organisatsioonidega, nagu OSCE demokraatlike institutsioonide ja inimõiguste bürooga, Euroopa Nõukoguga ja muude organisatsioonidega, mis on kiitnud heaks rahvusvahelise valimisvaatluse põhimõtteid käsitleva deklaratsiooni;

Mitmepoolsus ja ELi tegevus mitmepoolsel tasandil

39. kinnitab veel kord, et inimõiguste tulemuslik kaitse kogu maailmas nõuab tugevat rahvusvahelist koostööd mitmepoolsel tasandil; rõhutab ÜRO ja selle organite eriti olulist rolli peamise foorumina, mis peab suutma mõjusalt edendada rahu ja julgeoleku tagamist, kestlikku arengut ning inimõiguste ja rahvusvahelise õiguse järgimist; nõuab, et EL ja selle liikmesriigid jätkaksid ÜRO töö toetamist nii poliitiliselt kui ka rahaliselt, sealhulgas kõigi ÜRO inimõiguste valdkonna organeid, eelkõige lepingu järelevalveorganeid ja erimenetluste esindajaid; kutsub sellega seoses ÜRO peasekretäri üles eraldama ÜRO eelarvest piisavalt vahendeid ning nõuab tungivalt, et liikmesriigid suurendaksid oma vabatahtlikku panust; rõhutab, et EL ja selle liikmesriigid peavad püüdma rääkida ühel häälel nii ÜROs kui ka muudel mitmepoolsetel foorumitel ning edendama seeläbi kõrgeimaid inimõiguste standardeid; tuletab meelde kõigi ÜRO liikmesriikide kohustust edendada ja kaitsta kõiki inimõigusi ja põhivabadusi, mis on sätestatud ÜRO põhikirjas ja ÜRO Peaassamblee resolutsioonis 60/251; peab kahetsusväärseks asjaolu, et kaks ÜRO Julgeolekunõukogu alalist liiget vastutavad inimõiguste ränkade rikkumiste eest, mis kujutavad endast sõjakuritegusid ja isegi genotsiidi; kutsub ÜRO liikmesriike üles hoiduma tagasiminekutest, mis vähendaksid inimõiguste kaitset; rõhutab ÜRO Inimõiguste Nõukogu kohustust käsitleda kõiki inimõiguste tõsiseid rikkumisi kogu maailmas; taunib asjaolu, et mitmed ÜRO Inimõiguste Nõukogu liikmed eiravad jultunult oma inimõigustealaseid kohustusi, on toime pannud mitmeid tõsiseid inimõiguste rikkumisi ning ei ole teinud ÜRO inimõiguste mehhanismidega koostööd; nõuab sellega seoses ÜRO Inimõiguste Nõukogu liikmetele kohaldatavate kriteeriumide põhjalikku reformimist; kutsub Euroopa välisteenistust üles tegema ja juhtima pingutusi, et kujundada ÜRO Inimõiguste Nõukogu liikmesuse suhtes ELi ja liikmesriikide kooskõlastatud seisukoht, mis edendaks valimisprotsessi suuremat läbipaistvust, eelkõige avalikustades liikmesriikide hääled ja esitades nende häälte põhjendused, hõlbustaks tõeliselt konkurentsivõimelist protsessi, tagades, et kolmes piirkondlikus rühmas, kus ELi liikmesriigid on liikmena esindatud, esitatakse rohkem kandidaate kui kohti, ning tagatakse kandidaatide aruandekohustus, kontrollides nende vabatahtlikke lubadusi ja seda, kuidas nad on teinud ÜRO Inimõiguste Nõukogu, ÜRO lepingu järelevalveorganite ja erimenetlustega koostööd;

40. mõistab kindlalt hukka kõik rünnakud ÜRO erimenetluste volitatud esindajate ja nende volituste sõltumatuse vastu; kutsub liikmesriike ja ELi demokraatlikke partnereid üles nendele katsetele otsustavalt vastu astuma ning võtma kõik võimalikud meetmed, et luua turvalised ja avatud ruumid, kus üksikisikud ja kodanikuühiskonna organisatsioonid saaksid ÜRO, selle esindajate ja mehhanismidega suhelda; rõhutab ÜRO uurimiskomisjonide ja teabekogumismissioonide tööd, mida kasutatakse üha enam, et reageerida rahvusvahelise humanitaarõiguse ja rahvusvahelise inimõigustealase õiguse tõsiste rikkumiste juhtumitele ning võidelda karistamatuse vastu;

41. nõuab, et EL ja liikmesriigid toetaksid piirkondlike inimõiguste süsteemide tugevdamist, sealhulgas rahalise abiga ja piirkondadevahelise kogemuste vahetamise abil; rõhutab eelkõige nende piirkondlike süsteemide raames loodud järelevalveorganite ja kohtumehhanismide olulist rolli ning nende täiendavust ÜRO inimõiguste süsteemiga;

42. nõuab, et EL ja liikmesriigid juhiksid mitmepoolsetel foorumitel tehtavaid pingutusi, et edendada terrorismi üldtunnustatud määratluse vastuvõtmist, pidades silmas terrorismi vastu võitlemise peamist eesmärki; nõuab, et nad juhiksid ka pingutusi ÜRO ülemaailmse terrorismivastase võitluse strateegia kaheksanda läbivaatamise kontekstis

2023. aastal, et lisada jõuline sõnastus, milles tunnistatakse terrorismivastast võitlust käsitlevate õigusaktide ja poliitika väärkasutamise negatiivset mõju kodanikuühiskonna tegutsemisruumile ning nõutakse tungivalt, et kõik riigid võtaksid vajalikud meetmed, et reformida terrorismivastast võitlust käsitlevaid õigusakte või tunnistada need kehtetuks, tagamaks, et need ei avalda kodanikuühiskonnale ja inimõiguste kaitsjatele negatiivset mõju; nõuab, et EL ja liikmesriigid juhiksid ÜRO foorumite raames tehtavaid pingutusi, et luua konstruktiivne dialoog kodanikuühiskonna organisatsioonide ja inimõiguste kaitsjatega ning tagada nende sisuline kaasamine terrorismivastase poliitika väljatöötamise ja rakendamise kõigis etappides;

43. on sügavalt mures autoritaarsete režiimide üha sagenevate rünnakute pärast reeglitel põhineva maailmakorra vastu, sealhulgas seeläbi, et seatakse kahtluse alla inimõiguste universaalsus ja relativiseeritakse neid ning väites, et inimõigused on lääneriikide poolt kasutusele võetud kultuurilise hegemoonia vahend, samuti õõnestades oma tõlgendustega rahvusvahelist inimõigustealast õigust ning ÜRO organite ja mehhanismide toimimist riikide vastutusele võtmisel inimõiguste rikkumiste eest; rõhutab, et EL peab peamise prioriteedina kaitsma inimõiguste universaalsust ning võtma sel eesmärgil juhtrolli ja tegema koostööd teiste demokraatlike riikide ning sarnaselt meelestatud partneritega, et tugevdada mitmepoolseid organisatsioone ja kaitsta reeglitel põhinevat maailmakorda kasvavate autoritaarsete jõudude eest; rõhutab, et ÜRO organite vähenenud mõjusus toob endaga kaasa reaalsed kulud konfliktide, kaotatud elude ja inimkannatuste näol ning nõrgendab tõsiselt riikide üldist võimet tulla toime ülemaailmsete probleemidega; kutsub ELi liikmesriike ja sarnaselt meelestatud partnereid üles suurendama pingutusi selle suundumuse muutmiseks;

44. rõhutab vajadust, et valitsusvälised organisatsioonid vaataksid erapooletult, ausalt ja läbipaistvalt läbi ÜRO Majandus- ja Sotsiaalnõukogus nõuandva staatuse saamiseks esitatud taotlused; nõuab meetmete võtmist, et liit saaks igal mitmepoolsel foorumil, sealhulgas ÜRO Julgeolekunõukogul, alalise liikme koha, mis lisanduks ühe ELi liikmesriigi juba olemasolevale alalisele kohtale Julgeolekunõukogus, kuna see tugevdaks ELi tegutsemisvõimet ning tema tegevuse järjepidevust ja usaldusväärsust maailmas; nõuab, et EL ja liikmesriigid osaleksid ÜRO Peaassamblee üldises arutelus, ning kutsub ÜRO Majandus- ja Sotsiaalnõukogu liikmeid üles jätkuvalt tegelema põhjendamatute takistustega, mis pärsivad valitsusvälistel organisatsioonidel Majandus- ja Sotsiaalnõukogus akrediteeringu saamist, eelkõige selliste organisatsioonide puhul, kelle taotlused on väga pikka aega ootel olnud;

Rahvusvahelise humanitaarõiguse järgimine

45. märgib murega, et rahvusvahelist humanitaarõigust ja rahvusvahelist inimõigustealast õigust eiratakse üha enam, eriti käimasolevates konfliktides kogu maailmas; rõhutab, kui oluline on, et humanitaarabiasutused ja heategevusorganisatsioonid saaksid anda täielikku, õigeaegset ja takistamatut abi kõigile kaitsetutele elanikkonnarühmadele, ning kutsub kõiki relvakonfliktide osalisi üles kaitsma tsiviilelanikke ning humanitaar-, meditsiini-, meedia- ja haridustöötajaid; nõuab humanitaarkoridoride süstemaatilist loomist sõja- ja lahingupiirkondades, et võimaldada ohus olevatel tsiviilisikutel konfliktist pääseda, ning mõistab teravalt hukka kõik rünnakud nende vastu;

46. tuletab meelde, et seoses territooriumide okupeerimise või annekteerimise olukordadega peaks ELi poliitikat suunama rahvusvaheline humanitaarõigus, ning rõhutab, kui oluline on tagada niisugustes olukordades nende sidusus; rõhutab ELis asuvate äriühingute kohustust kohaldada kõige rangemat hoolsuskohustuspoliitikat kõigi majandus- või finantstegevuste suhtes, mida tehakse asjaomastel territooriumidel või koos nendega, ning tagada asjakohasel juhul rahvusvahelise õiguse ja ELi sanktsioonipoliitika range järgimine;

Karistamatuse vastu võitlemine ja rahvusvahelise kriminaalõiguse tugevdamine

47. rõhutab seost inimõiguste rikkumiste ja ulatusliku karistuseta jäämise ning vastutuse võtmise kohustuse puudumise vahel konfliktidest mõjutatud piirkondades ja riikides; väljendab heameelt Rahvusvahelise Kriminaalkohtu pideva panuse üle võitlusesse karistamatuse vastu; nõuab, et EL ja selle liikmesriigid toetaksid Rahvusvahelise Kriminaalkohtu tegevust piisaval määral, et tal oleks võimalik oma tööd teha; mõistab veel kord hukka Rahvusvahelise Kriminaalkohtu legitiimsust ja tööd õõnestava jätkuva tegevuse; nõuab, et EL ja selle liikmesriigid võitleksid selle vastu ning reageeriksid Rahvusvahelise Kriminaalkohtuga koostööd tegevate inimõiguste kaitsjate ja tunnistajate vastu suunatud ähvardustele ja sanktsioonidele; rõhutab Rahvusvahelise Kriminaalkohtu olulist rolli sõjakuritegude ja inimsusevastaste kuritegude uurimisel; kutsub ELi ja selle liikmesriike üles jätkama koostööd Rahvusvahelise Kriminaalkohtuga nende kuritegude vastu võitlemisel ja

ennetamisel; väljendab heameelt ELi ja selle liikmesriikide jätkuva toetuse üle Rahvusvahelise Kriminaalkohtu tegevusele ning kutsub ELi liikmesriike üles siduma selle kohustuse kestliku rahastamisega, mis on vajalik õigusemõistmise tagamiseks kõigis kohtusse jõudvates olukordades;

48. nõuab, et EL toetaks Rahvusvahelise Kriminaalkohtu prokuröri sõjakuritegude, inimsusvastaste kuritegude ja võimalik, et ka genotsiidis kahtlustatavate isikute uurimisel ja vastutusele võtmisel, ning pakuks talle poliitilist toetust, koguks ja annaks tema käsutusse kõik kättesaadavad tõendid, sealhulgas avalikest allikatest pärinevad luureandmed, teave ja andmed, satelliidifotod ja side pealtkuulamise teel saadud teave, ning eraldaks Rahvusvahelise Kriminaalkohtu tegevuseks piisavalt inim- ja rahalisi ressursse, et täielikult kaitsta selle sõltumatust ja erapooletust;

49. kutsub ELi ja selle liikmesriike üles ergutama partnerriike ratifitseerima Rooma lepingu ja laiendama seeläbi Rahvusvahelise Kriminaalkohtu jurisdiktsiooni; nõuab, et EL tegutseks vastavalt nõukogu otsusele 2011/168/ÜVJP ([26]) Rahvusvahelise Kriminaalkohtu kohta ja jääks selgele seisukohale agressioonikuritegude suhtes, nagu nõutakse parlamendi 17. juuli 2014. aasta resolutsioonis agressioonikuritegude kohta ([27]);

50. kordab oma palvet, et Euroopa Komisjon töötaks välja karistamatuse vastase tervikliku ELi tegevuskava, mis peaks sisaldama muu hulgas peatükki kodanikuühiskonna organisatsioonide olulise rolli kohta võitluses karistamatuse vastu ja nende organisatsioonide kaitsmise kohta olukordades, mis seda nõuavad, ning meetmete kohta, mille eesmärk on võidelda karistamatusega seksuaalse ja soolise vägivalla korral, sh seksuaal- ja reproduktiivõiguste rikkumine konfliktiolukordades; nõuab, et EL ja tema rahvusvahelised partnerid kasutaksid täielikult ära kõiki asjakohaseid vahendeid karistamatuse vastu võitlemiseks, sealhulgas riiklikul tasandil üldise kohtualluvuse toetamine, erikohtud riiklikul ja rahvusvahelisel tasandil, sealhulgas agressioonikuritegude puhul, ning paindlikud koostöö- ja rahastamismehhanismid kuritegude tõendite kiireks kogumiseks ja analüüsimiseks; kutsub komisjoni üles tagama, et neid vahendeid kohaldatakse kooskõlastatult ja vastastikku täiendavalt muude asjakohaste ELi ja liikmesriikide vahenditega; nõuab, et komisjon töötaks välja programmi, et suurendada liikmesriikide, aga ka kolmandate riikide suutlikkust kohaldada oma siseriiklikes õigussüsteemides universaalse kohtualluvuse põhimõtet;

Edusammud surmanuhtluse ülemaailmse kaotamise ning piinamise ja muude väärkohtlemise vormide ärahoidmise suunas

51. kordab oma põhimõttelist vastuseisu surmanuhtlusele, mis on julm, ebainimlik ja inimväärikust alandav karistusviis ning ühtlasi pöördumatu; rõhutab, et EL peab olema järeleandmatu oma püüdlustes kaotada kogu maailmas surmanuhtlus, mis on liidu inimõigustealase välispoliitika peamine eesmärk; nõuab, et EL ja selle liikmesriigid toetaksid surmanuhtluse kaotamist kõigil rahvusvahelistel foorumitel ja taotleksid sellele seisukohale võimalikult laialdast toetust; ergutab ÜRO organeid jätkama jõupingutusi surmanuhtluse ülemaailmseks kaotamiseks kooskõlas ÜRO Peaassamblee resolutsioonidega; mõistab karmilt hukka pühaduseteotust käsitlevate seaduste jõustamise, millega kaasneb süüdimõistmise korral kogu maailmas surmanuhtluse võimalus; kordab, et vabaduse puhul valida religioon, sh kas üldse uskuda või mitte, on endiselt tegemist põhilise inimõigusega, mille kasutamise eest ei saa karistada surma ega alandava kohtlemisega; kutsub üles kõiki riike, kes ei ole seda veel teinud, kehtestama viivitamata surmanuhtluse moratooriumi, mis on esimene samm selle kaotamise suunas; kutsub asjassepuutuvaid riike üles lühendama surmanuhtlusega karistatavate kuritegude ja kuritegude loetelu; nõuab läbipaistvust surmanuhtluse ja hukkamise puhul riikides, kus sellist statistikat ei avaldata;

52. mõistab hukka kõik piinamise, ebainimliku või alandava kohtlemise juhtumid, kadunuks jääma sundimised, meelevaldsed vahistamised ja kohtuvälised hukkamised ning taunib asjaolu, et need on paljudes riikides jätkuvalt levinud; täheldab suure murega suundumust, et piinamisjuhtumite arv kasvab kogu maailmas ja selle toimepanijaid enamasti ei karistata; tunnustab kodanikuühiskonna organisatsioonide ja inimõiguste kaitsjate rolli tähtsust võitluses piinamise ja muude väärkohtlemise vormide vastu;

([26]) Nõukogu 21. märtsi 2011. aasta otsus 2011/168/ÜVJP Rahvusvahelise Kriminaalkohtu kohta, millega tunnistatakse kehtetuks ühine seisukoht 2003/444/ÜVJP (ELT L 76, 22.3.2011, lk 56).

([27]) ELT C 224, 21.6.2016, lk 31.

Kolmapäev, 18. jaanuar 2023

Reageerimine ülemaailmsetele inimõiguste ja demokraatia probleemidele

COVID-19 pandeemiale reageerimine ja sellest taastumine

53. on sügavalt mures COVID-19 pandeemia pikaajaliste negatiivsete tagajärgede pärast nii demokraatia üldisele olukorrale kui ka inimõigustele kogu maailmas; rõhutab ebaproportsionaalset negatiivset mõju kõige kaitsetumas olukorras olevatele rühmadele, sealhulgas naistele, lastele, puuetega inimestele, krooniliste haigustega inimestele, eakatele, lesbidele, geidele, biseksuaalidele, trans- ja intersoolistele ning queer kogukonna liikmetele (edaspidi „LGBTIQ kogukonna liikmed“), vaesunud inimestele, etnilistesse ja usu- ja veendumusvähemustesse kuuluvatele isikutele, pagulastele ja rändajatele ning vangidele ja kinnipeetavatele; tunneb lisaks muret viivituste ja tõkete pärast tervishoiuteenustele juurdepääsul ning soovimatute raseduste, seksuaalse ja soolise vägivalla, ohtlike abortide ning emade ja vastsündinute surmade pideva suurenemise pärast; peab kahetsusväärseks COVID-19 ennetusmeetmete kasutamist ettekäändena, et keelata pereliikmete või advokaatide külaskäigud kinnipidamisasutustesse ja rikkuda kinnipeetavate õigusi; kiidab rolli, mida inimõiguste kaitsjad ja ajakirjanikud on täitnud pandeemia ajal inimõiguste rikkumistest teatamisel või püüdes neid ära hoida, mõnikord isegi riskides oma eluga;

54. kordab, et võimalikult kvaliteetsete tervishoiuteenuste kasutamine ja nende üldine kättesaadavus kuuluvad vahet tegemata iga inimese põhiõiguste hulka; kutsub ELi ja selle liikmesriike üles toetama nende õiguste kaitsmist, eriti riikides ja piirkondades, kus tervishoiuteenuseid napib, ning nõuab, et riigid teeksid pingutusi tervishoiuteenuste kättesaadavuse lihtsustamise nimel; nõuab kinnitust, et EL rahastaks jätkuvalt COVID-19 vaktsiini väljatöötamist ja ülemaailmset tarnimist, samuti teavitamist vaktsineerimise eeliste kohta ning vaktsineerimise kättesaadavuse ja taskukohasuse suurendamist, et vaktsiinidega välditavaid haigusi ära hoida;

55. kordab, et isikuvabadus ja kogunemisvabadus, samuti mõttevabadus, südametunnistusevabadus, usu- ja veendumusvabadus ning väljendusvabadus on demokraatia nurgakivid; on sügavalt mures selle pärast, et eelkõige autoritaarsed režiimid kasutavad üha rohkem massilise jälgimise tehnoloogiat nende vabaduste piiramiseks ja selliste juhtumite arv on COVID-19 ennetusmeetmete varjus veelgi suurenenud; nõuab massilise jälgimise tehnoloogia müümise ranget ja mõjusat keelustamist; nõuab ulatuslikumat reageerimist väärinfo ja vandenõuteooriate massilisele levimisele digikeskkonnas, mida põlistavad enamasti, kuid mitte eranditult, autoritaarsed režiimid ja ka valitsusvälised osalised;

Naiste õigused, naiste mõjuvõimu suurendamine ja sooline võrdõiguslikkus

56. mõistab hukka asjaolu, et ükski riik pole jõudnud täieliku soolise võrdõiguslikkuseni; rõhutab laialt levinud soolise vägivalla ja läbipõimunud diskrimineerimise jätkumist kõigis maailma piirkondades; rõhutab, et naised ja tütarlapsed on endiselt vägivallakriiside peamised ohvrid ning et seksuaalne, sooline ja reproduktiivne vägivald jätkub paljudes maailma paikades ja seda kasutatakse eelkõige relvakonfliktides sõjarelvana; rõhutab, et vägivald on peamiselt olnud suunatud naissoost inimõiguste kaitsjate, aktivistide, ajakirjanike ja juristide vastu, kelle ahistamine ja hirmutamine internetis on kiiresti kasvanud ning nende ähvardamine ja ründamine jätkub;

57. tõstab sügava murega esile soolise ja koduvägivalla juhtumite sagenemist ning taunib tagasilööke seksuaal- ja reproduktiivtervise ning seonduvate õiguste valdkonnas nii arenguriikides kui ka arenenud riikides; nõuab taas, et EL ja liikmesriigid toetaksid täielikult naiste õigust kehalisele puutumatusele, väärikusele ja sõltumatule otsustamisele ning võitleksid mõjusalt soolise ja koduvägivalla vastu; juhib tähelepanu asjaolule, et vaatamata ELi jõupingutustele on naised juhtivatel kohtadel endiselt vähemuses ja teenivad vähem kui samade kohustustega ja samadel ametikohtadel mehed ning nende võimeid ja oskusi alahinnatakse või alavääristatakse nende soo tõttu;

58. nõuab, et EL ja tema rahvusvahelised partnerid suurendaksid jõupingutusi selleks, et naised, tütarlapsed ja vähekaitstud rühmade liikmed saaksid kasutada oma inimõigusi ja kõigile oleksid tagatud võrdsed võimalused; nõuab selliste seaduste ja tavade ülemaailmset kaotamist, mis takistavad naistel kasutada oma õigusi, eelkõige õigust haridusele ja tööle, ning osaleda poliitiliste ja avalike otsuste tegemises; mõistab hukka olukorrad, kus naistele ja naiste juhitud leibkondadele, eriti humanitaarkriisi piirkondades, ei võimaldata humanitaarabi ja põhiteenuseid, kuna riiklikud ja kohalikud ametiasutused nõuavad, et neid teenuseid osutaksid naistöötajad, takistades ise samal ajal naiste töötamist; palub riikidel, kes ei ole veel seda teinud, ratifitseerida Istanbuli konventsioon ja seda rakendada;

59. mõistab kõige karmimalt hukka varajased ja sundabielud ning koduaresti, vägistamise ja muude naisi alandavate kohtlemisviiside kasutamise; kutsub komisjoni ja ELi inimõiguste eriesindajat üles käsitlema varajaste ja sundabielude küsimust;

60. tuletab riikidele meelde, et neil on kohustus tagada juurdepääs laialdastele seksuaal- ja reproduktiivtervise ja -õiguste teenustele, sealhulgas kaasaegsetele rasestumisvastastele vahenditele, ohutule ja seaduslikule abordile, sünnituseelsele ja -järgsele tervishoiule ning kunstlikule viljastamisele, samuti juurdepääs teabele ja haridusele seksuaal- ja reproduktiivtervise ja -õiguste valdkonnas, sealhulgas kõikehõlmavale seksuaalharidusele, ilma mis tahes diskrimineerimiseta; nõuab seaduslike õiguste ja kaitse edasist tugevdamist ning seksuaal- ja reproduktiivtervisele ning seonduvatele õigustele juurdepääsu tõkete kõrvaldamist kogu maailmas; kordab oma üleskutset lisada põhiõiguste hartasse õigus ohutule ja seaduslikule abordile; tunneb heameelt Maailma Terviseorganisatsiooni ajakohastatud suuniste avaldamise üle, mis sisaldavad tervishoiusüsteemidele olulisi soovitusi abordiga seotud tervishoiuteenuste osutamiseks; nõuab, et EL ja selle liikmesriigid toetaksid täielikult ja edendaksid mitme- ja kahepoolsetes suhetes seksuaal- ja reproduktiivtervist ning seonduvaid õigusi, sealhulgas juurdepääsu abordile, kooskõlas rahvusvaheliste inimõigustealaste õigusaktide ja standarditega;

61. nõuab rohkem kooskõlastatud jõupingutusi, et kaotada seksuaalvägivalla kasutamine sõjarelvana ja võidelda sellise vägivalla toimepanijate karistamatuse vastu; kutsub komisjoni üles jätkama pingutuste tegemist selle nimel, et naiste suguelundite moonutamise tava kogu maailmas täielikult kaotatakse; nõuab, et EL pühenduks rohkem naiste õiguste kaitsmisele kolmandates riikides ja toetaks seda oma jõupingutustes konfliktide ennetamisel ja lahendamisel, samuti rahuvalves, humanitaarabis ja konfliktijärgses ülesehitustegevuses, üleminekuperioodi õigusemõistmise tingimustes ning inimõiguste ja demokraatlike reformide edendamisel, pöörates erilist tähelepanu vaenulikkuse, diskrimineerimise või häbimärgistamise all kannatavate, rasedate või vastsündinud lastega, töötute või vaesuses elavate naiste õigustele;

62. kordab vajadust jõuliste meetmete järele, et tagada GAP III (ELi soolise võrdõiguslikkuse kolmas tegevuskava) täielik rakendamine; kutsub ELi vastavalt GAP III sätestatule üles tegelema jõuliselt intersektsionaalsuse küsimusega ja töötama välja poliitika, mis aitab võidelda mitmekordse diskrimineerimise vastu, mille all kannatavad miljonid naised ja tüdrukud, kelle kodaniku-, poliitilisi, majanduslikke, sotsiaalseid ja kultuurilisi õigusi rikutakse, sh nende õiguste rikkumine kastikuuluvuse alusel, samuti kogevad nad seksuaalset kuritarvitamist ja vägivalda ning neid ohustab ümberasustamine, sunniviisiline ja/või sunnitöö, prostitutsioon ja inimkaubandus;

63. mõistab hukka üleilmselt levinud ärilise surrogaatemaduse, mis seab naised kogu maailmas ärakasutamise ja inimkaubanduse ohtu ning on suunatud eelkõige majanduslikult ja sotsiaalselt kaitsetutele naistele; rõhutab selle suurt mõju naistele, naiste õigustele, nende tervisele ja soolisele võrdõiguslikkusele ning toonitab selle piiriüleseid tagajärgi; nõuab Euroopa õigusraamistiku loomist, et käsitleda ärilise surrogaatemaduse negatiivseid tagajärgi;

64. mõistab hukka õigusaktid, poliitika ja tavad, mis võimaldavad valida lapsi soo, rassi, puude või mis tahes muul alusel;

Lapse õigused

65. nõuab süstemaatilist ja järjepidevat lähenemisviisi laste õiguste edendamiseks ja kaitsmiseks kogu ELi välispoliitikas; nõuab rohkem kooskõlastatud jõupingutusi, et kaitsta laste õigusi kriisi- või hädaolukordades, ning väljendab heameelt nõukogu selleteemaliste järelduste üle; väljendab muret selle pärast, et selliste kriisiolukordade üha suurenev arv kogu maailmas koos COVID-19 pandeemia pikaajalise mõjuga on toonud kaasa laste õiguste rikkumise sagenemise kogu maailmas, sealhulgas vägivald, varajased ja sundabielud, seksuaalne kuritarvitamine, k.a suguelundite moonutamine, inimkaubandus, laste ja vanemate vägivaldne eraldamine kaasaegse orjanduse juhtudel, lapstööjõu kasutamine, laste sunniviisiline töö, lapssõdurite värbamine, juurdepääsu puudumine haridusele ja tervishoiule, alatoitlus ja äärmine vaesus; rõhutab toiduga kindlustamatuse ebaproportsionaalset ja pikaajalist mõju lastele, mis mõjutab otseselt mitte ainult nende tervist ja arengut, vaid ka haridust, ning suurendab lapsega sõlmitud abielude jõhkra tava levikut; toonitab, et üle maailma on endiselt suur hulk lapsi sunnitud töötama enamasti ohtlikes tingimustes, raskesti ligipääsetavates kohtades, näiteks kaevandussahtides, tooraine (sh haruldaste mineraalide) kaevandamisel, tööstuses ja põllumajanduses; rõhutab, et 2021. aasta oli rahvusvaheline lapstööjõu kaotamise aasta, ja tuletab meelde ELi nulltolerantsi poliitikat selle tava suhtes; palub riikidel, kes ei ole veel ÜRO lapse õiguste konventsiooni ratifitseerinud, seda viivitamata teha;

66. mõistab hukka laste vastu jätkuvalt suunatud rünnakud sõjavahendina; kordab, et oma kaitsetuse tõttu on alaealised sageli esimesed, kes kannatavad sõjapiirkondades vägivalla all, eelkõige seoses sõdivate hõimude, rühmade ja rahvuste etnilise kättemaksuga; mõistab hukka alaealiste laste sundvärbamise sõjapiirkondades, samuti nende ärakasutamise ja nende vastu suunatud seksuaalvägivalla; rõhutab, et tuleb selgitada välja, kuidas taasintegreerida lapsi, kelle õigusi on rikutud, ja neile juhtunut heastada, ning et ÜRO laste ja relvastatud konfliktide tegevuskava tuleb integreerida kõikidesse ELi välispoliitika meetmetesse; kutsub asjaomaseid liikmesriike üles tagama nende liikmesriikide kodanikest laste kaitse, kes on kolmandates riikides vangistatud või keda kinni peetakse; kutsub komisjoni üles suurendama jõupingutusi lastevastaste sõjakuritegude puhul karistamatuse vastu võitlemisel, tugevdama koostööd laste küsimustega tegelevate humanitaarorganisatsioonide ja valitsusväliste organisatsioonidega ning kaitsma laste õigusi koostöös ja partnerluses kolmandate riikidega;

67. rõhutab, et õiguse tagamisel haridusele on toimunud suur tagasiminek, sest COVID-19, aga ka usulise ekstremismi ja tütarlaste soolise diskrimineerimise tõttu on hariduse valdkonnas esinenud enneolematuid häireid; väljendab muret rasedate teismeliste koolist väljaheitmise pärast; tuletab meelde, et igal lapsel on õigus kõikehõlmavale seksuaalharidusele, mis ei diskrimineeri, on tõenduspõhine, teaduslikult täpne ja eakohane ning käsitleb kahjulikke soonorme; nõuab, et EL tõhustaks oma tööd haridusele juurdepääsu tagamisel, sealhulgas aitaks leida uuenduslikke viise, kuidas riiklike ametiasutuste seatud takistustest kõrvale hoida; kutsub komisjoni ja Euroopa välisteenistust üles suurendama toetust kolmandatele riikidele, et aidata neil kohaneda probleemidega, millega nad on COVID-19 pandeemia ajal hariduse valdkonnas kokku puutunud; rõhutab, et toetust võiks anda naabruspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrumendi „Globaalne Euroopa“ kaudu eraldatavate vahendite suurendamise kaudu, kuid see võiks hõlmata ka suutlikkuse suurendamist ja parimate tavade pakkumist, mis põhinevad ELi delegatsioonide kogu maailmas saadud kogemustel; rõhutab, et muutuva rahvusvahelise keskkonna tõttu võib osutuda vajalikuks leida rahaline lahendus, mis võimaldab üheaegselt reageerida mitmel rahastajal, et katta suurenev rahaliste vahendite puudujääk, et saavutada ÜRO kestliku arengu neljas eesmärk tagada kõigile kaasav ja õiglane kvaliteetne haridus ning elukestva õppe võimalused;

68. kutsub komisjoni ja Euroopa välisteenistust üles kindlustama hariduse pidev rahastamine kõigi ELi välisrahastamisvahendite kaudu kooskõlas naabruspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrumendis „Globaalne Euroopa“ sätestatud hariduse 10 % sihttasemega; kutsub komisjoni ja Euroopa välisteenistust üles toetama kolmandate riikide valitsusi ka tugevamate soo aspekti arvestavate ja kaasavate haridussüsteemide ülesehitamisel ja edasiarendamisel; tuletab meelde, et ÜRO käsitleb naiste juurdepääsu haridusele ühe põhiõigusena; on arvamusel, et tüdrukutele laialdasema hariduse võimaldamine ning naiste toetamine hariduse omandamisel ja töötamisel teaduse, tehnoloogia, inseneeria ja matemaatika (STEM) valdkonnas peaks olema ELi prioriteetne poliitiline eesmärk; nõuab sellega seoses, et tüdrukud peavad saama oma haridustee lõpetada ning saama juurdepääsu eakohasele teabele ja teenustele ilma diskrimineerimiseta ja soolise kallutatuseta ning neil peavad olema võrdsed võimalused oma potentsiaali ärakasutamiseks; rõhutab tungivat vajadust tegeleda hariduse omandamisel sooga seotud takistuste, näiteks seaduste, poliitika ning kahjulike sotsiaal-kultuuriliste normidega, mis ei võimalda tüdrukutel rasestumise, abiellumise ja emaduse korral haridusteed jätkata; julgustab hariduse kaudu võitlema sooliste stereotüüpide ja kahjulike sotsiaal-kultuuriliste normide vastu ning vältima sootundliku hariduse kaudu vägivalda;

Eakate inimeste õigused

69. nõuab, et EL ja selle liikmesriigid looks uusi võimalusi eakate õiguste tugevdamiseks; rõhutab probleeme, mis piiravad eakate inimõigusi, sealhulgas vanusepõhine diskrimineerimine, vaesus, vägivald, sotsiaalkaitse, tervishoiu ja muude oluliste teenuste puudumine ning tööhõivetõkked; rõhutab ÜRO vananemisega tegeleva avatud töörühma tööd õiguslikult siduva instrumendiga, mille eesmärk on tugevdada eakate inimõiguste kaitset, ning nõuab, et EL ja selle liikmesriigid kaaluksid selle töö aktiivset toetamist;

Puuetega inimeste õigused

70. väljendab heameelt ELi puuetega inimeste õiguste strateegia aastateks 2021–2030 vastuvõtmise üle vahendina, mille abil parandada puuetega inimeste olukorda ja edendada nende õigusi kogu maailmas, eelkõige seoses vaesuse ja diskrimineerimisega, ning lahendada ka probleeme seoses juurdepääsuga haridusele, tervishoiule ja tööhõivele ning osalemisega poliitilises elus; nõuab selle strateegia süstemaatilist rakendamist liidus ja mujal; rõhutab, et puuetega inimeste eest hoolitsemise kohustust kannavad tavaliselt nende perekonnad, eelkõige naised, ning nõuab, et EL aitaks kolmandaid riike puuetega inimeste hooldajaid toetava poliitika väljatöötamisel;

71. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles suurendama jõupingutusi puuetega inimeste võrdsete õiguste edendamiseks välistegevuse kaudu; rõhutab, et on vaja struktureeritud dialoogi partnerriikide puuetega inimeste organisatsioonidega, et tagada nende sisukas osalemine ja edukas kaasamine ELi välisrahastamisvahendite kavandamisse, rakendamisse ja järelevalvesse; rõhutab vajadust nõuda tungivalt, et kandidaatriigid ja potentsiaalsed kandidaatriigid viiksid läbi reformid puuetega inimeste olukorra parandamiseks, ning kutsub komisjoni üles aitama neil töötada välja struktureeritud protsess puuetega inimeste ja neid esindavate organisatsioonidega konsulteerimiseks; nõuab, et ELi delegatsioonidele tagataks investeeringud, koolitusvõimalused ja suutlikkuse suurendamine, et rakendada ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni humanitaartegevust ja rahvusvahelist koostööd käsitlevaid sätteid;

Sallimatus, ksenofoobia ja diskrimineerimine

72. rõhutab oma vastuseisu sallimatusele, ksenofoobiale ja diskrimineerimisele rassi, etnilise päritolu, rahvuse, sotsiaalse klassi, puude, kasti, usutunnistuse, veendumuste, vanuse, soo, seksuaalse sättumuse või soolise identiteedi alusel, mis paljudes maailma piirkondades viib tapmise ja tagakiusamiseni, eelkõige konfliktiolukorras, ning mõistab selle hukka; rõhutab, et rassism, diskrimineerimine, ksenofoobia, usuline tagakiusamine ja sellega seotud sallimatus on jätkuvalt suur probleem kogu maailmas, mis toob kaasa õiguste rikkumisi kõikides eluvaldkondades, kaasa arvatud juurdepääs haridusele, tervishoiule, tööle ja õiguskaitsele, ning et COVID-19 pandeemia on neid probleeme veelgi süvendanud; nõuab, et EL ja selle liikmesriigid juhiksid ülemaailmset antisemitismi vastast võitlust, ning väljendab heameelt ELi selleteemalise strateegia vastuvõtmise üle; kutsub komisjoni, Euroopa välisteenistust ja ELi delegatsioone üles töötama koostöös liikmesriikidega ja parlamendi kaasabil välja konkreetsed kohalikud strateegiad, et aidata võidelda kastipõhise diskrimineerimise vastu riikides, mida see kõige rohkem mõjutab, olles dialoogis kohalike esindajate ja kodanikuühiskonna organisatsioonidega, ning kutsuma neid ELi lepingutest või aktidest tulenevalt osalema konsultatsioonides, sealhulgas inimõigustealased dialoogid;

73. soovitab, et parlament tegeleks kastipõhise diskrimineerimise probleemiga kõigis oma asjaomastes komisjonides (välis-, arengu- ja rahvusvahelise kaubanduse komisjon ning inimõiguste allkomisjon) ja delegatsioonides, määraks kastipõhise diskrimineerimise kontaktisiku ning konsulteeriks nende Aasia riikide külastamise korral, kus see probleem esineb, dalitide organisatsioonidega, käsitleks kastipõhise diskrimineerimise küsimust kohalike parlamentide kolleegidega ja ametivõimudega ning korraldaks rahvusvahelise rassilise diskrimineerimise päeva puhul kuulamise, et ELi tegevus ja saavutatu üle vaadata;

Rahvus-, etnilised ja keelelised vähemused

74. taunib asjaolu, et hoolimata oma kohustusest vähemusi kaitsta, jätkavad paljud riigid rahvus-, etniliste ja keeleliste vähemuste suhtes sunniviisilise assimileerimispoliitika rakendamist, eirates nende õigusi; rõhutab, et vähemused ei tohiks muutuda sõjaliste pingete või konfliktide sihtmärgiks ega vahendiks; tuletab meelde rahvusvahelistest lepingutest ja kokkulepetest tulenevaid riikide kohustusi kaitsta oma territooriumil vähemuste õigusi; nõuab, et ELi partnerriikide valitsused austaksid kultuuride ja mitmekesisuse säilitamise eesmärgil rahvus-, etniliste ja keeleliste vähemuste õigusi, sealhulgas nende kultuuri, keelt, religiooni, traditsioone ja ajalugu; nõuab, et seejuures toetaksid EL ja selle liikmesriigid neid partnerriike aktiivselt; kutsub komisjoni üles toetama vähemuste hulka kuuluvate isikute inimõiguste ja põhiõiguste kaitset kogu maailmas, sealhulgas oma naabruspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrumendi „Globaalne Euroopa“ inimõiguste ja demokraatia teemaprogrammi raames;

LGBTIQ kogukonna liikmete õigused

75. mõistab teravalt hukka inimõiguste rikkumised, sealhulgas diskrimineerimise, häbimärgistamise, meelevaldse kinnipidamise, piinamise, tagakiusamise ja tapmised, millega LGBTIQ kogukonna liikmed kogu maailmas jätkuvalt silmitsi seisavad; on veendunud, et üksikisikute vastu suunatud vägivaldsed tavad ja vägivallaaktid, mida pannakse toime nende tegeliku või arvatava seksuaalse sättumuse, sooidentiteedi, -väljenduse ja -tunnuste tõttu, ei tohi jääda karistuseta ja need tuleb kaotada; rõhutab, et LGBTIQ kogukonna liikmed ja nende kaitsjad kogevad kogu maailmas jätkuvalt inimõiguste rikkumisi, sealhulgas diskrimineerimist, häbimärgistamist, tagakiusamist, vägivalda ja tapmisi; nõuab, et EL teeks suuremaid jõupingutusi selle nimel, et LGBTIQ kogukonna liikmed saaksid täielikult kasutada oma inimõigusi nii liidus kui ka mujal, ning võtaks endale välispoliitika valdkonnas nende kaitsmisel juhtrolli; nõuab LGBTIQ kogukonna liikmete võrdõiguslikkuse strateegia 2020–2025 täielikku rakendamist ELi vahendina LGBTIQ kogukonna liikmete olukorra

parandamiseks kogu maailmas; nõuab, et ELi institutsioonid näitaksid eeskuju ja kaitseksid proaktiivselt LGBTIQ kogukonna liikmete õigusi kogu maailmas ning kohaldaksid täielikult ja järjepidevalt ELi suuniseid kõikides ELi välispoliitika valdkondades, et toetada ja kaitsta LGBTIQ kogukonna liikmete inimõiguste kasutamist;

Väljendusvabadus, meediavabadus ja õigus teabele

76. rõhutab väljendusvabaduse (nii veebis kui ka mujal) ja usaldusväärse teabe kättesaadavuse ülimat tähtsust demokraatia ja kodanikuühiskonna tegutsemisruumi õitsengu seisukohast; väljendab sügavat muret õiguste (õigus eraelu puutumatusele, sõnavabadusele, teabevabadusele ning ühinemis- ja kogunemisvabadusele) piiramise ja rikkumise pärast riiklike ja valitsusväliste osalejate poolt paljudes riikides üle kogu maailma, eelkõige ajakirjanike puhul tsensuuri või enesetsensuuri kehtestamiseks, ning terrorismivastast võitlust, rahapesu, laimamist ja korruptsiooni käsitlevate seaduste kuritarvitamise pärast, mille eesmärk on vaigistada ajakirjanikke, kodanikuühiskonna organisatsioone ja inimõiguste kaitsjaid; mõistab hukka liiga laia määratluste kasutamise, mis võimaldab ametivõimudel keelustada arvukad tegevused ja kriminaliseerida õiguspärase töö inimõiguste kaitse valdkonnas, ning asjaolu, et paljudes õigusaktides puuduvad piisavad inimõiguste tagatised, eelkõige seoses õigusega õiglasele kohtumenetlusele; mõistab lisaks hukka selliste tehnoloogiate kasutamise nagu nuhkvara ajakirjanike tagakiusamiseks või nende töö takistamiseks ja kontrollimiseks; väljendab lisaks sügavat muret ajakirjanike füüsilise turvalisuse, nende vastu suunatud rünnakute, sealhulgas kohtuväliste hukkamiste ja meelevaldsete kinnipidamiste pärast, ning asjaolu pärast, et 2022. aastal tapeti rohkem kui 61 ajakirjanikku ja meediatöötajat;

77. kutsub komisjoni üles väljendusvabadust kaitsma ja tagama üldsuse juurdepääsu teabele interneti kaudu, et sõnavabadust kasutada; mõistab hukka paljudes kolmandates riikides toimunud rahumeelsete meeleavaldajate jõhkra mahasurumise ja jõu kasutamise, ahistamise, meelevaldse kinnipidamise ja kohtuvälised hukkamised;

78. nõuab, et EL toetaks usaldusväärseid meedia- ja teabeallikaid, mis aitavad suurendada ametiasutuste vastutuskohustust ning toetavad demokraatiale üleminekut; väljendab muret üldsuse osalemise vastaste strateegiliste hagide laialdase kasutamise pärast ajakirjanike, aktivistide, ametiühingutegelaste ja inimõiguste kaitsjate, k.a keskkonna valdkonnas tegutsevate inimõiguste kaitsjate vaigistamiseks kogu maailmas; rõhutab, et see tava piirab veelgi kodanikuühiskonna ja inimõiguste kaitsjate tegutsemisruumi kogu maailmas olukorras, kus kodanikuühiskonna tegutsemisruum on aastaid pidevalt niigi ahenenud, kusjuures nii riigiasutused kui ka erasektori osalejad ründavad üha sagedamini õigust väljendusvabadusele ning ühinemis- ja kogunemisvabadusele; väljendab sellega seoses heameelt komisjoni ettepaneku üle võtta vastu direktiiv, mille eesmärk on kaitsta ajakirjanikke ja inimõiguste kaitsjaid kuritahtlike kohtumenetluste ja üldsuse osalemise vastaste strateegiliste hagide eest;

79. nõuab tungivalt, et komisjon ja Euroopa välisteenistus töötaks koostöös ELi liikmesriikidega välja strateegia, et käsitleda üldsuse osalemise vastaste strateegiliste hagide laialdast kasutamist inimõiguste kaitsjate, ajakirjanike, aktivistide ja ametiühingutöötajate vastu kogu maailmas; kutsub lisaks komisjoni ja Euroopa välisteenistust üles lisama sellesse strateegiasse suunised selle kohta, kuidas pakkuda üldsuse osalemise vastaste strateegiliste hagide ohvritele mõjusat kaitset, sealhulgas õigusabikulude katmiseks antava rahalise abi kaudu; kutsub ELi delegatsioone üles dokumenteerima üldsuse osalemise vastaste strateegiliste hagide kasutamist ning lisama need oma järelevalve-, aruandlus- ja hindamistegevusse; julgustab kolmandate riikide seadusandjaid koostama sama eesmärgiga seaduseelnõusid osana üldistest algatustest, mille eesmärk on toetada ja kaitsta väljendusvabadust, sh meediavabadust ja pluralismi;

80. väljendab heameelt komisjoni kavatsuse üle rahastada projekte ajakirjanike abistamiseks õiguslikes ja praktilistes küsimustes, sealhulgas väljaspool ELi, Euroopa demokraatia tegevuskava kaudu; nõuab, et EL suurendaks jõupingutusi sihtmärgiks sattunud ajakirjanike abistamiseks kogu maailmas, et tagada nende ohutus, sealhulgas pakkuma neile turvalist paika ja vahendeid töö jätkamiseks, kui nad peavad oma elukohast lahkuma, ning tegema selles küsimuses kolmandate riikidega tihedat koostööd, eelkõige nende riikidega sõlmitud ELi partnerluslepingute raames; tunneb heameelt selliste programmide nagu Media4Democracy ja ELi rahastatud Euroopa demokraatia rahastu tegevuste rolli üle;

81. väljendab tõsist muret kogu maailmas toimuva akadeemilise vabaduse piiramise ning teadlaste tsenseerimise ja sagedasema vangistamise pärast, millel on olulised tagajärjed õigusele saada haridust; nõuab, et EL ja liikmesriigid suurendaksid oma diplomaatilisi jõupingutusi ning kaitset ja toetust hädaolukorras kahe- ja mitmepoolse sekkumise kaudu seoses riiklike ja valitsusväliste osalejate poolt akadeemilise vabaduse vastu suunatud ohtude või rünnakutega; nõuab, et EL tagaks jätkuvalt kõrgetasemelise toetuse tippkeskusele Global Campus of Human Rights kui heale näitele, mille tegevust EL kogu maailmas inimõiguste alase hariduse andmisel kõige rohkem toetab;

Õigus mõtte-, südametunnistuse-, usu- ja veendumusvabadusele

82. märgib, et 2021. aastal möödus 40 aastat ÜRO deklaratsioonist igasuguse usul ja veendumustel põhineva sallimatuse ja diskrimineerimise kaotamise kohta, tuletab meelde, et mõtte-, südametunnistuse-, usu- ja veendumusvabadus on iga inimese põhiõigus ja seda kohaldatakse võrdselt kõigile; märgib sügava murega, et paljudes maailma riikides rikutakse endiselt õigust mõtte-, südametunnistuse- ja usuvabadusele, õigust omada veendumusi või mitte uskuda, määratleda end ateisti või agnostikuna, sealhulgas õigus väljendada usulisi või mitteusulisi veendumusi sõna, õpetuse ja praktika kaudu ja muuta oma usku või sellest taganeda; rõhutab COVID-19 pandeemia negatiivset mõju, kuna mõned valitsused kasutavad seda endiselt diskrimineerimise ettekäändena, sealhulgas usuvähemuste vastu suunatud vägivald ja nende patuoinaks tembeldamine; mõistab hukka veendumus- või usuvähemuste hulka kuuluvate inimeste vastu suunatud vägivalla ja nende tagakiusamise; taunib, et see mõjutab paljusid usu- ja veendumuskogukondi, samuti inimrühmi, kes peavad end ateistideks, humanistideks, agnostikuteks või kes ei samastu ühegi religiooniga; täheldab sügava murega, et paljudes riikides suureneb mitteusuliste, ilmalike ja humanistlike organisatsioonide tagakiusamine, sealhulgas nende vastu suunatud enneolematud vägivalla ja vaenu õhutamise ning tapmiste lained;

83. mõistab hukka lugematud rünnakud isikute ja kodanikuühiskonna organisatsioonide vastu seetõttu, et nad seavad usulised veendumused rahumeelsel viisil kahtluse alla, kritiseerivad neid või kasutavad neid satiiri objektina, ning tuletab meelde, et usu suhtes kriitiliste seisukohtade väljendamine on mõttevabaduse või kunstiloomingu väljendus;

84. väljendab lisaks muret usu kuritarvitamise ja ärakasutamise pärast, et õigustada sallimatust ja õõnestada inimõigusi, sealhulgas LGBTIQ kogukonna liikmete õigusi ja naiste õigusi, nimelt seksuaal- ja reproduktiivtervise ning seonduvaid õigusi, samuti laste õigusi mõtte-, südametunnistuse- ja usuvabadusele;

85. nõuab, et EL ja selle liikmesriigid suurendaksid jõupingutusi, et kaitsta õigust mõtte-, südametunnistuse-, usu- ja veendumusvabadusele, tõstataksid need küsimused ÜRO inimõiguste foorumitel ning teeksid koostööd asjaomaste ÜRO mehhanismide ja komiteedega; kutsub komisjoni ja nõukogu üles rakendama kogu maailmas selle õiguse kaitsmiseks kõikehõlmavaid programme, sealhulgas ergutama ja toetama rahvusvahelisi püüdeid koguda tõendeid usulistel või veendumuslikel kaalutlustel toime pandud jõhkrate kuritegude kohta, viia toimepanijad kohtu ette, tõhusada kriminaalkaristusi ning hüvitada ohvritele kahju; kutsub nõukogu, komisjoni, Euroopa välisteenistust ja liikmesriike üles tegema koostööd kolmandate riikidega, et võtta meetmeid vaenukuritegude ennetamiseks ja nende vastu võitlemiseks kõigis ELi välispoliitika valdkondades; kutsub Euroopa välisteenistust ja ELi delegatsioone üles kaasama vajaduse korral usupõhiseid organisatsioone kodanikuühiskonnaga peetavatesse dialoogidesse, et kohandada inimõigustealane poliitika riigi usulisele ja kultuurilisele kontekstile, võttes muu hulgas arvesse mõnede usuorganisatsioonide rolli humanitaarkriisidele reageerimisel; täheldab, et seda elanikkonna osa, kes ei samastu ühegi usuga, ei tohi mõtte-, südametunnistuse-, usu- ja veendumusvabadust käsitlevas ELi poliitilises raamistikus tähelepanuta jätta; nõuab, et hinnataks 2013. aasta ELi suuniseid usu- ja veendumusvabaduse edendamise ja kaitsmise kohta, nagu näeb ette nende suuniste artikkel 70;

Inimõiguste kaitsjad ja kodanikuühiskonna organisatsioonid

86. toetab veendunult inimõiguste kaitsjate tööd ja juhib tähelepanu ohtudele, millega nad puutuvad kokku oma püüdlustes kaitsta inimõigusi, sealhulgas ähvardused nende ja nende perekondade vastu, ahistamine ja vägivald; mõistab hukka asjaolu, et nende töö pärast on tapetud sadu inimõiguste kaitsjaid, kellest enamik olid keskkonnakaitsjad; väljendab heameelt ELi jõupingutuste üle toetada inimõiguste kaitsjaid nende töös, sealhulgas mehhanismi ProtectDefenders.eu raames; nõuab nende jõupingutuste tugevdamist, et vähendada üha suuremaid ohte, millega inimõiguste kaitsjad kogu maailmas kokku puutuvad, sealhulgas meelevaldsed kinnipidamised ja vangistamised, verbaalsed ja füüsilised rünnakud, õiguslik ahistamine ja piirangud ning ohud ja repressioonid rahvusvahelisel tasandil; kutsub liikmesriike üles peatama kõik kehtivad väljaandmislepingud riikidega, kus inimõiguste olukord ei ole liikmesriikide rahvusvahelise tagasi- ja väljasaatmise lubamatuse kohustusega kooskõlas;

87. nõuab, et EL ja selle liikmesriigid reageeriksid aktiivselt seadusandlikele või halduslikele katsetele kaotada inimõiguste kaitse võimalused; nõuab, et EL ja selle liikmesriigid töötaksid välja strateegilise kõrgetasemelise kava, et võidelda üha sagenevate inimõiguste kaitsjate vastu suunatud ülemaailmsete rünnakutega, sealhulgas võtma ELi välisasjade nõukogus vastu mõjusad järeldused, millega kiidetakse heaks ühine kõrgetasemeline strateegia liidu ülemaailmsete meetmete võtmiseks inimõiguste kaitsjate kaitseks, ning täidaksid täielikult oma poliitilisi kohustusi, mis on seotud ohus olevate inimõiguste kaitsjate kaitsmisega, näiteks neid, mis on lisatud ELi demokraatia ja inimõiguste tegevuskavasse 2020–

Kolmapäev, 18. jaanuar 2023

2024 ja inimõiguste kaitsjaid käsitlevatesse ELi suunistesse; nõuab, et EL ja selle liikmesriigid toetaksid aktiivselt ka ohus või kaitsetus olukorras olevate inimõiguste kaitsjate jaoks asjakohaste ja mõjusate kaitsesüsteemide väljatöötamist ja rakendamist, sealhulgas nendega sisulise konsulteerimise kaudu ja toetudes põhjalikele ja kvalitatiivsetele riskianalüüsidele, tagades, et sellised mehhanismid oleksid kõikehõlmavad, nende jaoks eraldatakse piisavalt rahalisi vahendeid, nendega seoses hinnatakse ja juhitakse ennetavalt riske ning koostatakse kaitsekavad, mis vastavad üksikisikute, kollektiivide ja kogukondade tegelikele kaitsevajadustele; nõuab, et EL ja selle liikmesriigid, eelkõige ELi inimõiguste eriesindaja ja ELi suursaadikud, teeksid aktiivsemalt avalikke avaldusi ja kasutaksid rohkem avalikke ja eraviisilisi poliitilisi võimalusi ohus olevate ja pikaks ajaks vangistatud inimõiguste kaitsjate toetuseks ning aitaksid neile korraldada vanglakülastusi ja hõlbustaksid nende külastusi perekondade juurde; nõuab, et Euroopa välisteenistus ja ELi delegatsioonid pööraksid erilist tähelepanu ohus olevate Sahharovi auhinna laureaatide ja finalistide olukorrale ning võtaksid otsustavaid meetmeid koostöös liikmesriikide ja Euroopa Parlamendiga, et tagada nende heaolu, turvalisus või vabastamine; kutsub Euroopa välisteenistust üles andma korrapäraselt aru meetmete kohta, mida on võetud seoses Sahharovi auhinna laureaatide ja finalistidega, kes on kinni peetud, kelle vabadusi piiratakse või kelle asukoht on endiselt teadmata;

88. väljendab muret takistuste pärast, millega inimõiguste kaitsjad kogu maailmas ELi humanitaar- ja/või lühiajaliste viisade taotlemisel kokku puutuvad; tuletab meelde, et see julgeoleku- ja kaitsevahend on väga oluline ja võimaldab inimõiguste kaitsjatel saada vajaduse korral turvalist varjupaika ning kasutada olemasolevaid puhke- ja taastumisvõimalusi ning ajutisi ümberpaigutamisprogramme või tegeleda ELi territooriumil olulise rahvusvahelise toetamise, mobiliseerimise või võrgustike loomisega; nõuab, et kogu ELis võetaks kasutusele süsteem lühiajaliste humanitaarviisade väljastamiseks ohus olevate inimõiguste kaitsjate ajutiseks ümberpaigutamiseks ning rakendataks paremini koordineeritud ELi poliitikat, pidades eelkõige silmas liikmesriikide poolt inimõiguste kaitsjatele eriviisade väljastamist; nõuab, et EL töötaks inimõiguste kaitsjate jaoks välja prognoositavama, koordineerituma ja järjepidevama viisapoliitika, mis võimaldab kriitilistes olukordades paindlikult reageerida;

89. mõistab hukka kodanikuühiskonna organisatsioonide ja nende tegevuse suhtes kehtestatud erinevad keelud ja piirangud, näiteks seadused, sealhulgas terrorismivastased seadused, mille eesmärk on ahendada kodanikuühiskonna tegutsemisruumi ja vaigistada eriarvamused või edendada kolmandate riikide valitsuste poolt toetatavaid organisatsioone (avaliku võimu loodud ning selle kontrolli all olevad vabaühendused); taunib paljudes riikides nn välisagentide seaduste laialdast vastuvõtmist, mis sunnivad välismaalt rahalisi vahendeid saavaid üksikisikuid ja üksusi registreerima end välisagentidena; väljendab erilist muret selle pärast, et neid seadusi kasutatakse kodanikuühiskonna ja inimõiguste kaitsjate töö häbimärgistamiseks ja takistamiseks, sealhulgas rahastamisele juurdepääsu õiguse piiramise kaudu; nõuab, et EL teeks partneritega koostööd, et saavutada selliste seaduste kehtetuks tunnistamine või uuesti läbivaatamine, ning nõuab, et ELi institutsioonid ja organid, eelkõige Euroopa välisteenistus koostöös komisjoniga, töötaksid selleks välja kooskõlastatud strateegia;

90. mõistab hukka, et naissoost inimõiguste kaitsjaid ohustab sooline vägivald ning nad kannatavad piisavate vahendite ja kaitsemehhanismide puudumise tõttu; peab vastuvõetamatuks, et naissoost inimõiguste kaitsjaid ja naiste õiguste eest võitlejaid jätkuvalt väärkoheldakse seksuaalselt, rünnatakse, ähvardatakse, hirmutatakse, nende tegevust kriminaliseeritakse ja neid isegi tapetakse; taunib ka asjaolu, et seksuaal- ja reproduktiivtervise ja -õiguste küsimustega tegelevad naissoost inimõiguste kaitsjad on kogu maailmas eriliseks sihtmärgiks, ning nõuab, et EL ja selle liikmesriigid mõistaksid avalikult ja eraviisiliselt hukka rünnakud ja ähvardused selles valdkonnas töötavate inimõiguste kaitsjate vastu ning tagaksid ennetavalt seksuaal- ja reproduktiivtervise ja -õiguste kaitsjate piisava esindatuse konsultatsioonidel; rõhutab, et EL peab poliitiliselt ja rahaliselt toetama kodanikuühiskonna organisatsioone, kes kaitsevad naiste ja tütarlaste õigusi kõigis valdkondades;

Rändajad ja pagulased

91. kinnitab veel kord rändajate, pagulaste ja sunniviisiliselt ümberasustatud isikute võõrandamatuid inimõigusi, mis peavad kajastuma ELi rände- ja varjupaigapoliitikas ning koostöös kolmandate riikidega selles valdkonnas; rõhutab, et EL peaks suurendama jõupingutusi, et võtta teadmiseks ja arendada viise ebaseadusliku rände ja sundrände algpõhjustega tegelemiseks, keskendudes eelkõige naistele, lastele, etnilistele, usu- ja veendumusvähemustele ning puuetega inimestele, kes kuuluvad kõige vähem kaitstud inimeste hulka, suurendades rändajate päritolukogukondade vastupanuvõimet ja aidates neil pakkuda oma liikmetele võimalust elada oma koduriigis inimväärselt ja turvaliselt; rõhutab vajadust hallata rände ja

varjupaigapoliitikat viisil, mis juhindub solidaarsuse, tasakaalu ja riikide vahelise vastutuse jagamise põhimõtetest; nõuab, et EL ja selle liikmesriigid toetaksid riike, mis võtavad vastu suurema osa pagulastest, aga ka läbisõiduriike ning päritoluriike; kutsub ELi ja selle liikmesriike üles tagama, et ei rändega seotud Euroopa Liidu rahaeraldiste, koolituste ega kolmandatele riikidele antava muu toetuse kaudu ei soodustata otseselt ega kaudselt inimõiguste rikkumist ega suurendata ja põlistata karistamatust selliste rikkumiste eest; kordab, et tihe koostöö ja suhtlus kolmandate riikidega on rändajate ebaseadusliku üle piiri toimetamise ja inimkaubanduse tõkestamisel jätkuvalt võtmetähtsusega; rõhutab eelkõige vajadust karmistada võitlust inimkaubandusega tegelevate organiseeritud kuritegelike rühmituste vastu, et viia see täielikult rahvusvaheliste inimõiguste standarditega kooskõlla; rõhutab sellega seoses, et teabe levitamine ja teadlikkuse suurendamise kampaaniad üle piiri toimetamise ohtude kohta on äärmiselt oluline; nõuab, et ELi rahastatavates humanitaaroperatsioonides võetaks arvesse laste ja teiste vähekaitstud isikute rühmade erivajadusi ning tagataks nende kaitse nende ümberasustamise ajal; mõistab sellega seoses hukka sisserändajatest laste paigutamise kinnipidamiskeskustesse, eriti juhul, kui nad on vanematest või seaduslikest eestkostjatest eraldatud; rõhutab, kui oluline on töötada välja ELi sisenemiseks ohutute ja seaduslike võimaluste mõjus raamistik, ning väljendab sellega seoses heameelt komisjoni teatise üle oskustööliste ja andekate inimeste ELi meelitamise kohta, mis hõlmab partnerriikidega talendipartnerluste arendamist;

92. tuletab meelde oma kohustust järgida pagulaste õigusi, mis on sätestatud rahvusvahelistes inimõigusi ja pagulasi käsitlevates õigusaktides, eelkõige 1951. aasta pagulasseisundi konventsioonis ja selle 1967. aasta protokollis; tuletab meelde riikide kohustust kaitsta pagulasi ja austada nende õigusi kooskõlas asjakohase rahvusvahelise õigusega; taunib, et paljud rändajad hukuvad rändeteedel või nad saadetakse ebaseaduslikult tagasi, mis on rahvusvahelise õigusega vastuolus; tuletab meelde, et EL ja selle liikmesriigid peaksid oma välistegevuse ja eksterritoriaalsete meetmete, kokkulepete ja koostöö raames rände-, piiride ja varjupaigavaldkonnas austama ja kaitsma inimõigusi, eelkõige neid, mis on sätestatud põhiõiguste hartas, sealhulgas õigust elule, vabadusele ja õigust varjupaigale, eelkõige varjupaigataotluste individuaalse läbivaatamise ning tagasi- ja väljasaatmise lubamatuse põhimõtte järgimise kaudu; rõhutab sellega seoses, kui oluline on, et liikmesriigid näitaksid eeskuju ja täidaksid rangelt oma rahvusvahelisest pagulasõigusest tulenevaid kohustusi, ning suurendaksid märkimisväärselt repressioonide või sõja eest põgenevatele inimestele antavat abi, oma vastuvõtusuutlikkust ja ümberasustamiskohustusi;

93. nõuab, et EL ja selle liikmesriigid järgiksid kolmandatele riikidele rändealaseks koostööks rahaliste vahendite eraldamisel täielikult läbipaistvuse põhimõtet; kordab oma üleskutset komisjonile tagada sõltumatute ELi organite ja ekspertide läbiviidavad läbipaistvad eelriskihinnangud selle kohta, kuidas ELi ametlik, mitteametlik või rahaline koostöö kolmandate riikidega mõjutab rändajate, pagulaste ja sunniviisiliselt ümberasustatud isikute õigusi, ning võtta nii neid hinnanguid kui ka seiremehhanisme täielikult arvesse, et hinnata, millist mõju avaldab kolmandate riikidega rändevaldkonnas tehtav koostöö inimõigustele; märgib murega, et tagakiusamise, konfliktide, vägivalla, inimõiguste rikkumiste või avalikku korda tõsiselt häirivate sündmuste tõttu kogu maailmas sunniviisiliselt ümberasustatud inimeste arv jõudis 2021. aasta lõpuks enneolematu 89 miljonini, kellest 36,5 miljonit on lapsed; tuletab meelde, et pagulased ja rändajad, eelkõige dokumentideta rändajad, seisavad kogu maailmas silmitsi takistustega tervishoiuteenustele juurdepääsul, et seksuaalne ja sooline vägivald on ümberasumise ajal sage ning et paljudes olukordades ei saa seksuaalse ja soolise vägivalla ohvrid vajalikke seksuaal- ja reproduktiivtervishoiuga seotud teenuseid; rõhutab sellega seoses, et pagulaste kaitse tagamiseks on rahvusvaheline tegevus ja koostöö olulisem kui kunagi varem;

Põlisrahvad

94. märgib kahetsusega, et põlisrahvad seisavad kogu maailmas jätkuvalt silmitsi laialdase ja süstemaatilise diskrimineerimise ja tagakiusamisega, sealhulgas sundrändega; mõistab hukka põlisrahvaste õigusi kaitsvate inimõiguste ja maakaitsjate meelevaldsed vahistamised ja tapmised; tuletab meelde, et põlisrahvastel on loodusvarade kestlikul majandamisel ja elurikkuse säilitamisel oluline roll; nõuab tungivalt, et valitsused arendaksid ÜRO kestliku arengu eesmärkide kohaselt arengu- ja keskkonnapoliitikat, mis austavad majanduslikke, sotsiaalseid ja kultuurilisi õigusi ning kaasavad põliselanikke ja kohalikke elanikke; kordab oma nõuet, et EL, selle liikmesriigid ja nende rahvusvahelise kogukonna partnerid võtaksid kõik vajalikud meetmed põlisrahvaste õiguste tunnustamiseks, kaitseks ja edendamiseks, kaasa arvatud nende keel, maa, territooriumid ja varad, nagu on sätestatud ÜRO põlisrahvaste õiguste deklaratsioonis, lähtudes eelkõige vaba, eelneva ja teadliku nõusoleku põhimõttest; soovitab, et EL ja selle liikmesriigid lisaksid

hoolsuskohustuse alastesse asjakohastesse ja loodavatesse raamistikesse viited põlisrahvastele ja ÜRO põlisrahvaste õiguste deklaratsioonis sisalduvatele õigustele; kinnitab veel kord vajadust luua riigi ja valitsusväliste ettevõtete tegevustest tulenevate põlisrahvaste õiguste rikkumiste ja väärkohtlemise kohta kaebuste esitamiseks kaebuste esitamise mehhanism; soovitab riikidel, kes ei ole seda veel teinud, ratifitseerida Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni 27. juuni 1989. aasta konventsiooni nr 169 (põlisrahvaste ja hõimurahvaste kohta) sätted;

Sõjad ja konfliktid maailmas ning nende mõju inimõigustele

95. tunneb suurt muret jätkuvate sõdade ja sõjaliste konfliktide pärast kogu maailmas; rõhutab, et kaasaegse sõjapidamise ja konfliktidega kaasneb kogu maailmas palju erinevaid ohtusid inimõigustele; rõhutab, et lisaks osalisriikidele endile hõlmavad sellised konfliktid sageli valitsusväliseid osalejaid, sealhulgas militaar- ja julgeolekuvaldkonna eraettevõtjaid ning terroriorganisatsioone; rõhutab, et nende konfliktide katastroofilised humanitaartagajärjed ja nende laastav mõju tsiviilisikutele, kes on otsesed sihtmärgid, peavad taluma raskeid inimõiguste rikkumisi ning neil ei ole või on sageli piiratud juurdepääs õiguskaitsele või õiguskaitsevahenditele; nõuab, et EL jätkaks vahendite väljatöötamist ja rakendamist, et ta saaks sellistele konfliktidele kiiresti ja tõhusalt reageerida, sealhulgas tegeledes nende algpõhjustega, investeerides konfliktide ennetamisse ja vahendamisse, otsides ja hoides tegutsemisruumi poliitiliste lahenduste leidmiseks, luues liite sarnaselt meelestatud riikide ja piirkondlike organisatsioonidega, pakkudes täiendavat rahalist ja tehnilist tuge ja personali rahuvalvemissioonide ja sõjaliste operatsioonide missioonide läbiviimiseks, edendades usaldust suurendavaid algatusi konfliktipoolte vahel; nõuab, et EL aitaks lõpetada inimõiguste rikkumised ja abistada ohvreid;

96. mõistab hukka demokraatlike põhiseaduste rikkumiste sagenemise maailmas; kordab oma muret ohu pärast, mida sõjalised riigipöörded kujutavad tsiviilelanike elule, julgeolekule ja rahule; rõhutab vajadust suurendada vastutust ja võidelda karistamatusega inimõiguste rikkumiste ja sõjakuritegude puhul, mis on toime pandud režiimi vägivaldsetest muutustest tulenevalt;

97. kordab, et humanitaarkriisid suurendavad tervishoiuprobleeme, ning tuletab meelde, et kriisipiirkondades puutuvad sellised vähekaitstud rühmad nagu pagulased, naised ja tütarlapsed eriti sageli kokku seksuaalse vägivalla, suguhaiguste, seksuaalse ärakasutamise, vägistamise sõjarelvana kasutamise ja soovimatu rasedusega; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles omistama humanitaarabi andmisel suurt tähtsust soolisele võrdõiguslikkusele ning seksuaal- ja reproduktiivtervisele, sealhulgas humanitaarabi osutajate koolitamisel ja tulevaste rahaeraldiste kindlaksmääramisel; nõuab, et EL võtaks vastu sootundliku perspektiivi, et mõista, kuidas konfliktid mõjutavad naisi ja LGBTIQ+ kogukonda, ja lõimiks selle kõikidesse oma jõupingutustesse konfliktide ennetamisel ja lahendamisel, samuti rahuvalves, humanitaarabi andmisel ja konfliktijärgsetel ülesehitustöödel, üleminekuperioodi õigusemõistmisel ning inimõiguste ja demokraatlike reformide edendamisel;

98. kordab oma üleskutset liikmesriikidele aidata ohjeldada relvakonflikte ja käsitleda inimõiguste või rahvusvahelise humanitaarõiguse ränki rikkumisi, järgides rangelt ÜRO relvakaubanduslepingu artiklit 7 ekspordi ja ekspordi hindamise kohta ning Euroopa Liidu relvaeksporti käsitlevat ühist seisukohta ([28]), sealhulgas keeldudes relvade ja jälgimisseadmete üleandmisest, mis tooks kaasa riski, et importivad osalejad võivad toime panna või hõlbustada inimõiguste või rahvusvahelise humanitaarõiguse rikkumisi;

Õigus toidule ja toiduga kindlustatus

99. kordab, et õigus mitte kannarada nälga on inimõigus; rõhutab oma sügavat muret seoses probleemidega, mis puudutavad õigust toidule ja toiduga kindlustatust ning toidu taskukohasust paljudes maailma riikides; nõuab, et EL, liikmesriigid ja rahvusvaheline üldsus suurendaksid viivitamata jõupingutusi, et peatada tõsise toidupuuduse tekkimine; rõhutab, et kuigi toiduga kindlustatuse raskel olukorral on mitmeid põhjuseid, on seda süvendanud paljud konfliktid kogu maailmas, sealhulgas praegused konfliktid riikides, kes on peamised ülemaailmsed esmaste toiduainete eksportijad, millega kaasnevad tõsised tagajärjed mitmes maailma piirkonnas; mõistab teravalt hukka toiduga kindlustamatuse kasutamise või sellega ähvardamise poliitilise vahendina sõja pidamiseks;

([28]) Nõukogu 8. detsembri 2008. aasta ühine seisukoht 2008/944/ÜVJP, millega määratletakse sõjatehnoloogia ja -varustuse ekspordi kontrolli reguleerivad ühiseeskirjad (ELT L 335, 13.12.2008, lk 99).

100. rõhutab murega asjaolu, et usulist, veendumustega seotud või etnilist tausta võidakse kasutada diskrimineeriva tegurina toidu- ja humanitaarabi jaotamisel toiduga kindlustamatuse ja humanitaarkriiside kontekstis; nõuab, et EL, selle liikmesriigid ja komisjon juhiksid sellele küsimusele asjaomaste kolmandate riikide valitsuste tähelepanu;

Kliimamuutused ja keskkond

101. rõhutab, et inimõigused, tervislik keskkond ja võitlus kliimamuutuste vastu sõltuvad üksteisest; väljendab heameelt selle üle, et on saavutatud edu õiguse tunnustamisel puhtale, tervislikule ja kestlikule keskkonnale, nagu on sätestatud ÜRO Peaassamblee resolutsioonis 76/300; rõhutab, et tunnustab keskkonna valdkonnas tegutsevate inimõiguste kaitsjate, sealhulgas maa- ja veekaitsjate, ajakirjanike, uurivate ajakirjanike, rikkumisest teatajate, advokaatide ning põlisrahvaste aktivistide väga vajalikku tööd keskkonna säilitamisel ja kaitsmisel, hoolimata nende vastu suunatud vägivallaähvardustest ja ohust nende elule; tunnistab kodanikuühiskonna organisatsioonide ja põlisrahvaste olulist rolli nende hindamatu töö puhul keskkonna säilitamisel ja kaitsmisel;

102. rõhutab, et kliimamuutused ohustavad ka muude inimõiguste kasutamist, sealhulgas õigus toiduga kindlustatusele, puhtale joogiveele ja sanitaartingimustele, tervisele, korralikule eluasemele ja kohalike kogukondade õigused; on vastu loodusvarade ebaseaduslikule kasutamisele, mis kujutab endast suurt kestlikkust ja keskkonda mõjutavat probleemi; juhib ühtlasi tähelepanu kliimamuutustega kaasnevatele rahu ja julgeolekut ohustavatele asjaoludele, nagu toiduga kindlustamatus ja veenappus, mis võivad viia loodusvarade pärast konkureerimiseni ning seejärel ebastabiilsuse ja konfliktide tekkeni riikides ja nende vahel; rõhutab, et elurikkus ja inimõigused on omavahel seotud ja üksteisest sõltuvad, ning tuletab meelde riikide inimõigustealast kohustust kaitsta elurikkust, millest need õigused omakorda sõltuvad, nähes muu hulgas ette kodanike osalemise elurikkusega seotud otsuste tegemisel ning võimaldades elurikkuse vähenemise ja seisundi halvenemise korral juurdepääsu mõjusatele õiguskaitsevahenditele;

103. nõuab, et EL püüaks leevendada kliimamuutuste mõju, võttes muu hulgas kasutusele mõjusad ja kestlikud poliitikameetmed, ning järgiks Pariisi kokkuleppe eesmärke; nõuab, et EL ja selle liikmesriigid suurendaksid oma panust võitlusesse kliimamuutuste ja elurikkuse vähenemise vastu kogu maailmas, tagades eelkõige, et ELi imporditud kaubad oleksid toodetud kooskõlas rahvusvahelise õigusega kaitstud inimõigustega, sealhulgas põlisrahvaste õigustega, ega aitaks kaasa looduslike ökosüsteemide hävitamisele või kahjustamisele, pidades eelkõige silmas põlismetsi ja vanasid metsi, järgides seejuures tasakaalustatud lähenemisviisi, mis ei kahjusta kolmandate riikide elanikkonda; rõhutab, et vähim arenenud riigid on kliimamuutuste eest kõige vähem kaitstud, kuna neil on kõige raskem nende laastavate mõjudega toime tulla, olenemata sellest, et neis riikides tekib vähem kasvuhoonegaase kui rikkamates riikides;

Äritegevus, kaubandus ja inimõigused

104. rõhutab, et kaubanduslepingud annavad ELile sageli võimaluse teha koostööd kolmandate riikidega nende riigisisese olukorra lahendamiseks selliste tingimuste loomise abil, mis aitavad tõsta elatustaset, ning kohaldada tingimuslikkust inimõiguste olukorra parandamiseks nendes riikides; märgib siiski, et mõnel juhul on asjaomastes riikides olukord paranenud vaid vähesel määral või üldse mitte; märgib, et ülemäärasel ja ekspluateerival äritegevusel on kolmandates riikides inimõigustele sageli kahjulik mõju; tuletab meelde, et kaubanduslepingutesse lisatud sisulised klauslid näevad ette, et osalisriigid peavad austama, kaitsma ja edendama inimõigusi, nagu on sätestatud inimõiguste ülddeklaratsioonis, tavaõiguses ja rahvusvahelistes konventsioonides, mille osalised nad on;

105. kutsub ELi ja liikmesriike üles mõistma kõige karmimalt hukka kodanikuühiskonna vastu suunatud repressioonid, eriti riikides, kellega EL on sõlminud vabakaubanduslepingud, ning tegema tulemuslikku koostööd nende riikide ametiasutustega, sealhulgas kõrgeimal tasandil, et tagada kodanikuühiskonna vaba tegutsemine, osalemine avalike asjade üle otsustamisel ning vabakaubanduslepingute rakendamise jälgimisel ja dokumenteerimisel; nõuab, et EL tegeleks vabakaubanduslepingutest tulenevate kohustuste, sealhulgas kaubandust ja kestlikku arengut käsitlevates peatükkides ning partnerlus- ja koostöölepingute olulistes osades sätestatud kohustuste rikkumisega; nõuab, et EL hakkaks ränkade või laiaulatuslike rikkumiste korral kohaldama inimõiguste klausleid, kaaludes selle alusel sihtotstarbelist tingimuslikkust ja asjakohaseid meetmeid, sealhulgas spetsiaalse inimõiguste järelevalveorgani loomist, et hinnata vabakaubanduslepingutest tulenevate inimõigustealaste kohustuste täitmist, ning annaks pooltele soovitusi;

Kolmapäev, 18. jaanuar 2023

106. nõuab, et EL kasutaks järjepidevamalt inimõigusi kaitsvaid kaubanduslepingute klausleid, sealhulgas tagaks inimõigustega seotud kohustuste hoolikama järelevalve ja järgimise, ning kasutaks täielikult potentsiaali siduda kolmandate riikide eelisjuurdepääs oma turule inimõiguste tagamise tingimusega; nõuab eelkõige üldiste tariifsete soodustuste kava ajakohastatud määruses tihedamat seost eeliskohtlemise ja inimõiguste vallas saavutatud edu vahel; nõuab suuremat läbipaistvust GSP+ (säästvat arengut ja head valitsemistava stimuleeriv erikord) staatuse andmise menetluse kõigis etappides, sealhulgas tihedamat koostööd kodanikuühiskonnaga ja võimalike rikkumiste suhtes järelmeetmete võtmist; kutsub komisjoni üles Euroopa Parlamenti selles küsimuses toimuva arenguga kursis hoidma; nõuab, et osalised, kes on kaasatud läbirääkimistesse ELi lepingute üle või loovad või tugevdavad ELi suhteid kolmanda riigiga, uuriksid võimalust esitada kahepoolne alaline kutse nende valimiste vaatlemiseks; rõhutab, et seda võimalust tuleks käsitleda ka juba kehtivates lepingutes; kordab oma nõudmist, et enne riigile mis tahes soodusrežiimi andmist viiks komisjon süstemaatiliselt läbi inimõiguste mõjuhinnanguid, keskendudes inimõiguste rikkumise ohule, ning uuriks kiiresti mis tahes rikkumisi ja reageeriks neile, sealhulgas GSP+ staatuse tühistamisega, kui see on põhjendatud; rõhutab, et inimõiguste mõjuhinnangute nõuetekohaseks läbiviimiseks ja rahvusvaheliste inimõiguste konventsioonide kohaldamise järelevalveks on vaja piisavaid vahendeid ja selgeid menetlusi; nõuab sellega seoses asjaomaste ELi delegatsioonide inimressursside suurendamist, et aidata selliseid hindamisi läbi viia ja panustada ELi järelevalvesse soodustingimustel ELi turule juurdepääsu üle GSP+ kava raames;

107. väljendab heameelt komisjoni ettepaneku üle võtta vastu äriühingute kestlikkuse hoolsuskohustuse direktiiv, mis edendab ettevõtjate vastutustundlikku käitumist inim-, töö- ja keskkonnaõiguste osas; rõhutab, kui oluline on võtta ettevõtted vastutusele kohtumehhanismide, sealhulgas tsiviilvastutuse kaudu; rõhutab, et direktiivi nõudeid kestlikkuse ja hoolsuskohustuse strateegiate aruandluse kohta tuleks kohaldada kõigi suurte ettevõtjate ning börsil noteeritud või suure riskiga maailma piirkondades ja majandussektorites tegutsevate väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate suhtes; nõuab, et direktiivi lisataks eraldi artikkel sidusrühmadega konsulteerimise kohta, eelkõige mõjutatud isikute ja kohalike kogukondade, ametiühingute, töötajate esindajate ja inimõiguste kaitsjatega konsulteerimise kohta;

108. mõistab hukka kõik sunniviisilise töö ja kaasaegse orjuse vormid; rõhutab, et viimase kaasaegset orjandust käsitleva ülemaailmse hinnangu kohaselt suurenes ajavahemikus 2016–2021 sunniviisilist tööd tegevate inimeste arv 2,7 miljoni inimese võrra, s.t ainuüksi erasektoris töötab sunniviisiliselt 17,3 miljonit inimest; peab kiiduväärseks komisjoni ettepanekut võtta vastu määrus sunniviisilise töö abil valmistatud toodete keelustamise kohta liidu turul; rõhutab samuti, et COVID-19 pandeemia süvendas seda suundumust; rõhutab, et kriisiga kaasnes ka paljude töötajate töötingimuste halvenemine, mis mõnel juhul viis sunniviisilise tööni; nõuab, et EL ja selle liikmesriigid võtaksid endale juhtrolli meetmete võtmisel rahvusvaheliste foorumite raames, et sunniviisiline töö ja kaasaegne orjandus kaotada; tuletab liikmesriikidele meelde vajadust sellise tegevuse eest süüdlased vastutusele võtta ja neid karistada nii päritoluriigis kui ka rahvusvahelise liikuvusega rühmade puhul; kordab oma nõudmist, et kõik riigid peavad täielikult rakendama ÜRO äritegevuse ja inimõiguste juhtpõhimõtteid, ning kutsub neid ELi liikmesriike, kes ei ole veel vastu võtnud ettevõtjate õiguste alaseid riiklikke tegevuskavasid, tegema seda võimalikult kiiresti; ergutab ELi ja liikmesriike osalema konstruktiivselt ja aktiivselt ÜRO valitsustevahelise avatud töörühma töös, kus tegeletakse rahvusvaheliste korporatsioonide ja teiste äriettevõtete küsimustega inimõigusi silmas pidades, ning võtma vastu sellekohased läbirääkimisvolitused; on seisukohal, et see on inimõiguste edendamisel ja kaitsmisel vajalik samm;

109. mõistab hukka autoritaarsete riikide üha sageneva tava võõrustada suuri spordi- ja kultuuriüritusi, et suurendada oma rahvusvahelist legitiimsust, piirates samas veelgi eriarvamuse avaldamist oma riigis; nõuab, et EL ja selle liikmesriigid suhteksid riiklike spordialaliitude, ettevõtjate ja kodanikuühiskonna organisatsioonidega seoses nende osalemise üksikasjadega sellistel üritustel; nõuab, et töötataks välja ELi sporti ja inimõigusi käsitlev poliitiline raamistik;

Inimõigused ja digitehnoloogia

110. rõhutab, et inimõigused peavad täielikult hõlmama digitaalvaldkonda ning neid tuleb kaitsta tehnoloogia väärkasutamise eest kas riiklike või valitsusväliste osalejate, sealhulgas neid tehnoloogiaid pakkuvate või neist kasu saavate ettevõtete poolt; rõhutab riske, mida kujutab endast digitehnoloogia, sealhulgas tehisintellekt, isikuvabadusele, eraelu puutumatuse õigusele ja demokraatiale üldiselt, ning mõistab hukka digitehnoloogia rolli inimõiguste rikkumisel, eelkõige järelevalve, seire, ahistamise ja väljendusvabaduse piiramise kaudu; rõhutab eelkõige ohtu, mida kujutavad endast desinformatsioonikampaaniad koos digitaalsete vahenditega; rõhutab ühtlasi erilist ohtu, mida uus digitehnoloogia kujutab endast inimõiguste kaitsjate, opositsioonitegelaste, ajakirjanike ja teiste jaoks nende tegevuse kontrollimisel, piiramisel ja

kahjustamisel; nõuab suuremaid jõupingutusi tervikliku ülemaailmse digitehnoloogiate õigusraamistiku loomiseks, et ära kasutada võimalikke eeliseid, mida sellised tehnoloogiad võivad pakkuda inimeste heaolule, austades samal ajal rangelt inimõigusi; rõhutab, kui oluline on avatud, vaba, stabiilne ja turvaline küberruum, kus on kaitstud sellised põhiväärtused nagu demokraatia, inimõigused ja õigusriik; toetab igati küberruumis riikide vastutustundlikku käitumist käsitlevaid vabatahtlikke mittesiduvaid norme, mis hõlmavad kodanike eraelu puutumatuse ja põhiõiguste austamist; kutsub üles võtma kiiresti vastu tehisintellekti käsitleva õigusakti mõjusa vahendina selle tagamiseks, et tehisintellekti kasutatakse osutatud eesmärgil, keskendudes eriti suure riskiga tehisintellektile; nõuab, et suure riskiga tehisintellekti kohaldamisalasse lisataks muu hulgas sotsiaalmeedia platvormide kasutatav tähelepanumajandus, et kaitsta vähekaitstud rühmi desinformatsiooni ja avaliku arvamusega manipuleerimise eest;

111. mõistab hukka autoritaarsete režiimide tava piirata muu hulgas kodanike juurdepääsu internetile, sealhulgas katkestada internetiühendus avalike kogunemiste ja meeleavalduste ajal; kutsub ELi ja liikmesriike üles investeerima koostöös teiste demokraatlike riikidega teadusuuringutesse ja tehnoloogiasse, mis võimaldab häirimatut ja taskukohast üldist juurdepääsu internetile; nõuab, et EL rahastaks teadusuuringuid, mille eesmärk on leida tulemuslikke digitaalseid lahendusi valeuudiste, desinformatsiooni ja pahatahtliku propaganda väljafiltreerimiseks ja digitaalse levitamise vastu võitlemiseks;

o

o o

112. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile, komisjoni asepresidendile ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale, ELi inimõiguste eriesindajale, liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele, ÜRO Julgeolekunõukogule, ÜRO peasekretärile, ÜRO Peaassamblee 78. istungjärgu presidendile, ÜRO Inimõiguste Nõukogu presidendile, ÜRO inimõiguste ülemvolinikule ning ELi delegatsioonide juhtidele.